

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-61, 40-62, 40-63, 40-64, 40-65 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate: Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Pij XI. na mrtvaškem odru

Ogromne množice vernikov prihajajo v Rim, da se poklonijo truplu poglavarja Cerkve

Priprave za pogreb in volitev novega papeža

Boriteli za svobodo človeštva

Ves katoliški svet se je radoval 17 letnice kronanja vladajočega sv. očeta, ki je padla skupaj s šestdesetletnico njegovega mašništva in dvajsetletnico njegove škofovske časti pa s spominom na spravo med papežem in italijansko državo — kar je presenetila ves svet, da je Pij XI. za vedno zatisnil svoje oči. V Rimu so že okrasili veličastno cerkev svetega Petra in sloveči trg pred njo, notranjost bazilike je bila odeta v rdeči damast, ki ga je izdelal že slavni Bernini, pripravljen je tudi že bil papeški tron in tribune, namenjene za visoke civilne dostojanstvenike, kakor tudi sedeži za kardinalski zbor in škofo. Na današnjo nedeljo bi bil kardinal državni tajnik Pacelli imel v cerkvi sv. Petra slovesno sveto mašo, ki bi ji bil prisostvoval papež, italijanski prestolonaslednik, princ piemontski, kot zastopnik kralja in cesarja, zunanji minister kot zastopnik Mussolinija, ves kardinalski zbor in veliko število škofov...

Vsega tega ne bo, slavnostni rdeči damast so spet sneli, tribune razdrili in odeli prostore veličastne Petrove bazilike v črno za žalne svečanosti v spomin velikega papeža, ki zdaj ne potrebuje več nobenih človeških časti.

Spomin na pokojnega Pija XI. pojde v zgodovino kot podoba neutrudljivega in izredno čuječega krmarja Cerkve, ki ga je velik čas tudi velikega našel. Njegova energija in vsestranska delavnost se je zdelala neizčrpeljiva. Tudi ko se je dan njegovega življenja že nagnil in se je zvečerilo, je še vedno brez počitka vztrajal pri svojem polnem delu. Dal je človeštvu zgled pogumnega pastirja, ki ni bil nikdar le najemnik. In ko so prišla leta, o katerih pravi psalmist, da so le še breme in bridkost, se je zdelo, da z vsem svojim bitjem in z vsakim svojim dejanjem dan za dnem ponavlja: ne branim se trpljenja, ampak iščem prilike za nove žrtve v čast božjo! V mnogobnem nas spominja na pokojnega našega Jegliča. Tudi v smrti. Kakor Jeglič, se je tudi Pij XI. zrušil brez večerne življenjske zarje, do zadnjega stoji sredi dela.

Ni pa Pijeva veličina in njegova orjaška borba brez neke gotove tragedije. Morda je prav navidezni neuspeh, s katerim se vse, kar je resnično velikega in heroičnega končava, podlaga njegove izredne pomembnosti. Del onega, kar so veliki papeži Piji morali okusiti, tudi Piju XI. ni bilo prihranjenega. Pij VI. je doživel veliko revolucijo in ga je po velikem trpljenju odnesla smrt v francoskem ujetništvu. Tudi Pij VII. je moral trpeti od Napoleonove mogočnosti in je okusil njegove ječe v Fontainebleauju. Pij IX. pa je izgubil cerkveno državo in postal »jettin« v Vatikanu. Pij XI. je še kot msgr. Achille Ratti med svojo diplomatično delavnostjo na evropskem vzhodu videl z lastnimi očmi grozote bojišč, telesno in duševno trpljenje tisočev in tisočev, ki ga povzroča vojna. Zato je bilo njegovo papeško geslo: mir, mir med narodi! Neštetokrat je opozarjal narode, države in državnike, naj store vse in naj ne opuste ničesar, kar bi moglo služiti miru in spravi v človeški družini. Toda skoraj vso dobo njegovega papeževanja so divjale krvave vojne: vojna v južni Ameriki med Bolivijo in Paragvajem, vojna v Afriki med Italijo in Abesinijo, vojna v Aziji med Japonci in Kitajci, strašna državljanska vojna v sami Evropi v Španiji. Skoraj neprestano je tekla človeška kri na bojiščih, in to je Pija XI. silno bolelo. Razen tega vsa Evropa od leta do leta postaja vedno bolj podobna neznanskemu sodu smodnika, da morajo narodi trepetati v strahu pred usodno eksplozijo, ki bi pomenila za človeštvo nepopravljivo katastrofo. Zaradi tega se ne čudimo, da je zadnja molitev umirajočega papeža, njegova zadnja misel bila na — mir, ki bi ga hotel dati človeštvu, a ga ni mogel.

Poleg vojska pa besne v svetu tudi ideološki boji — ki kakor španski zgled kaže — morejo pripraviti resnične krvave vojne. Pij XI. je videl usodno zablodelost raznih totalitarnih sistemov in je spoznal, da pripravljajo človeškemu rodu strašno suženjstvo. Zato se je z vso silo vrgel v boj proti zablodi komunizma in rasizma, neprestano je opozarjal na kvarne posledice, ki jih te ideologije imajo za poedince in narode ter njih medsebojno sožitje. Tem ideološkim zmotam je veljala

njegova poglavitna borba. Pij XI. je postal veliki, da, največji borec za svobodo človeka in njegovega človeškega dostojanstva. Toda zadel je ob mogočne nasprotnike in si nakopal njih sovraštvo. Malokateri papež v zgodovini je bil toliko zasramovan in napadan kot »politični papež«, kakor prav kar umrl Pij XI., zato, ker je branil božje pravice Cerkve in naravne pravice človeštva. Proti duhovnemu in telesnemu nasilju, proti ideologiji, da je močna pest že tudi vsa pravica, je visoko dvigal nauk krščanske pravice in nenehoma poudarjal, da so prave zmage mogoče le per arma lucis, caritatis et iustitiae — le z orožjem resnice, ljubezni in pravice! Nikdar ni klonil in pred nikomur. Nikdar ni molčal, kadar je videl, da se resnica in pravica dela nasilje. Pogum je bila lastnost, ki je pokojnega papeža vse življenje odlikovala. Ne le, ko se je drzno povzpnil na

visoke gore ali ko je ob boljševiškem navalu na Varšavo edini od diplomatskih zastopnikov vztrajal na svojem mestu, temveč tudi vselej, ko je bilo treba braniti pravice Cerkve in človeškega dostojanstva sploh.

Zdaj je ta zvesti in pogumni krmar omahnil, ko se je bolj ko kdorkoli drugi zavedal, da njegova ladja ni v varnem pristanu, ampak sredi viharnega morja. Papež Pij XI. lega v grob ob iskrenem žalovanju vsega katoliškega sveta, ko se v resnici ruši stari red, in je naš čas v gotovem smislu podoben dobi Gregorja Velikega, ko se je podiralo staro rimsko cesarstvo. Vendar nam je umrl papež s svojim delom in življenjem zapustil svetel zgled, kako se mora katoličan v dobah trdih bojev in preizkušenj zadržati. Ne v praznem jadikovanju in zabavljanju čez slabe čase je naša rešitev, ampak v neumornem delu na vseh življenjskih področjih. Pokojni Pij XI.

je bil v svojem življenju glasnik onega vse obsegajočega krščanstva, ki ga edinega moremo postaviti proti materialistični in rasiistični totalnosti. Papež je vedel, da bodo samo celi katoličani dorasli nalogam, ki jih bodočnost prinaša. Zato je v tem smislu delal in vzgajal katoliški rod, ker važno je samo to in edino odločilno. Ono drugo, da Petrova ladja plove inter mundanas varietates — med neizbežnimi težavami pozemskega življenja, ni treba, da nam povzroča skrbi. Cerkve se tem bolj oklepa resnice, čim več za njo trpi. Če bi vihar postal presilen, bo že ob pravem času vstal njen večni krmar in pomiril valove. Zaupajmo, da bo On sam tudi obudil primernega 262 naslednika sv. Petru, ki bo sledil svetlemu zgledu zvestobe, dela in žrtve Pija XI. in nadaljeval njegovo veličastno in sveto delo v blagor Cerkve in vsega človeštva. Drin

Dan žalosti v Rimu

V petek zjutraj ob pol šestih je umrl papež Pij XI. Nekaj minut pred smrtjo je še skušal blagosloviti vse, ki so bili ob njegovi smrtni postelji. Njegove zadnje besede, s katerimi se je poslovil od človeštva in od te zemlje, so bile: »Mir, mir, o Jezus!« Vodstvo Cerkve je do izvolitve novega papeža prevzel odbor pod predsedstvom kamerlenga, ki je državni tajnik kardinal Pacelli. Volitve novega papeža se bodo začele najbrže dne 28. februarja.

Truplo pokojnega papeža je bilo balzamirano in preneseno v Sikstinsko kapelo, odkoder ga bodo prenesli v papeževno cerkev sv. Petra, kjer bo ležalo do pogreba. Ogromne množice vernikov prihajajo v Rim, da se poklonijo zemeljskim ostankom poglavarja Cerkve. Od vseh narodov in držav prihajajo sožalne brzojavke. Po vsem svetu molijo za večni mir in pokoj vrhovnega poglavarja katoliške Cerkve.

Vatikan, 11. febr. b. Zemski ostanki sv. očeta papeža Pija XI. se še vedno nahajajo v Sikstinski kapeli.

Vso noč so stale ob odru straže v strogem molku in največji žalosti. Straže so se menjavale vsako uro. Davi je bilo vernikom zopet dovoljeno, da gredo mimo odra in se zadnjič poslovijo od sv. očeta. V Vatikanu so se navsezgodaj zbrale ogromne množice naroda, ki je molil za dušo velikega pokojnika. Verniki so počasi hodili mimo odra in se spuščali na kolena ter pobožno molili pred mrtvaškim odrom.

Ob 9 so prehod za vernike zopet zaprli, da se ne lahko zbral episkopat okrog pokojnikovega odra in molil.

Italijanski prestolonaslednik ob mrtvaškem odru Pija XI.

Ob 9.25 je prispel v Vatikan italijanski prestolonaslednik princ Umberto, kateremu je vatikanska straža izkazala čast. Na rokavu je imel prestolonaslednik črn trak. Pri vstopu v Vatikan je prestolonaslednik pričakoval nunchi pri italijanskem dvoru in več kardinalov, ki so ga spremlili do vatikanskega državnega tajnika kar-

dinala Pacellija. Prestolonaslednik princ Umberto je v imenu kralja in svoje kraljevske družine izrazil vatikanskemu državnemu tajniku kardinalu Pacelliju najgloblje sožalje zaradi smrti sv. očeta. Z njim se je razgovarjal 10 minut, na kar ga je kardinal Pacelli povabil, naj gre z njim v Sikstinsko kapelo. Sestavil se je mali spreved, ki je tihih korakov odšel v kapelo pred mrtvaški oder velikega pokojnika. Prestolonaslednik je pokleknil na srednji molnik ter molil nekaj minut, med tem ko so italijanski nadškofje in škofje na glas molili za pokojnega sv. očeta.

Nato je bilo zopet dovoljeno vernikom, da molijo pred mrtvaškim odrom. Škofje so se nato zbrali v Pavlinski kapeli, kjer je bila slovesna zadušnica. Ob 10.30 je prišel v Vatikan g. Federzoni, predsednik senata, za njim pa italijanski zunanji minister grof Ciano, ki je vatikanskemu državnemu tajniku kardinalu Pacelliju izrazil v imenu senata in zbornice globoko sožalje. Nato so tudi nje odpeljali pred mrtvaški oder, kjer so bili nekaj časa v molku.

Po teh uradnih obiskih se je kardinalski kolegij sestel k prvi skupni konferenci v konzistorijalni dvorani. Sestanek je trajal celo uro. Razpravljali so o raznih upravnih poslih in pripravih za pogreb.

Nato je bil ves italijanski episkopat sprejet od kardinalskega kolegija. Danes popoldne so bili zemski ostanki papeža na slovesen način preneseni v cerkev sv. Petra.

Vatikan, 11. febr. b. Davi ob 10.30 je bil pod predsedstvom dekana kardinalskega kolegija kardinala Granita Delmonte sestanek vseh kardi-



Zadnja fotografija Pija XI.

nalov, ki so zbrani v Vatikanu. Na tem sestanku so se reševala vprašanja programa svečanosti, ki bodo prihodnje dni zaradi smrti sv. očeta. Sestanka se je udeležilo 40 kardinalov. Kardinal Pacelli v svojstvu kamerlenga bo izvajal odločitve kardinalskega kolegija za časa, ko je izpraznjena papeževa stolica. Sestanki kardinalskega kolegija bodo redno vsak dan do izvolitve novega papeža. Sklepi, storjeni na teh sestankih kardinalov, so pravno veljavni brez ozira na to, koliko kardinalov se udeležuje sestankov. Svobodno gibanje kardinalov ni omejeno vse dotlej, dokler se ne umaknejo v konklave, ki bo v roku 18 dni. Konklaveju bo predsedoval dekan kardinalskega kolegija kardinal Granito Delmonte. Konklave predstavlja 65 kardinalov, od katerih jih je 38 Italijanov, 28 pa je pripadnikov drugih držav.

Kamerlengo

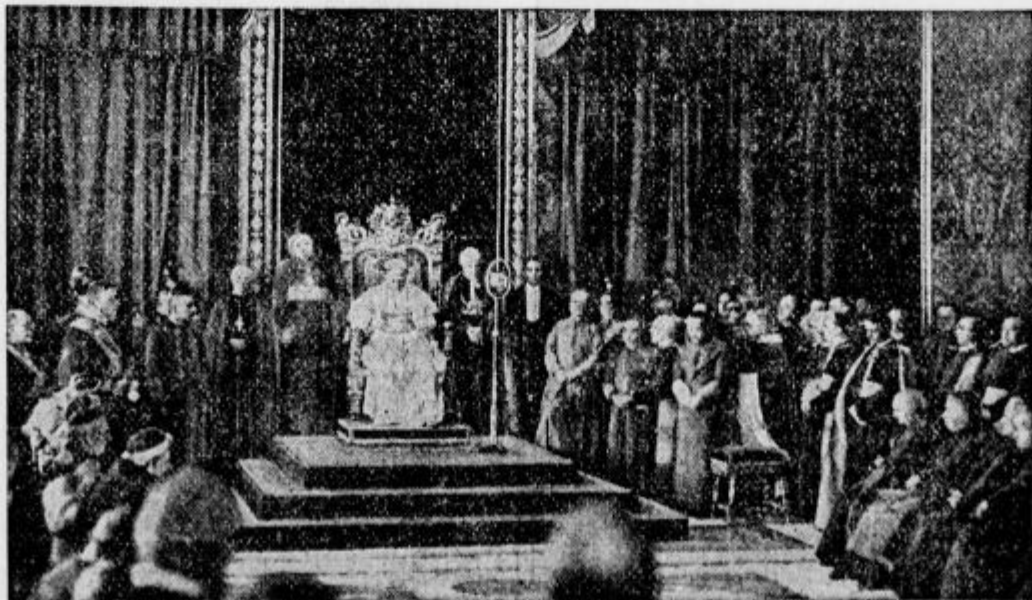
Po odredbi pokojnega papeža je bil rok, ki teče med smrtjo papeža in začetkom konklava, podaljšán za 18 dni, da bi mogli dospeti na izvolitev novega papeža vsi kardinali. Leta 1922 je namreč po Benediktovi smrti prispel en južno-ameriški kardinal šele k zadnjemu glasovanju ter je zato protestiral. Če pa bi vsi kardinali prispeli pravočasno, ima kardinal kamerlengo (upravitelj Vatikana in Cerkve do novega papeža) pravico, da skliče konklave prej.

Kardinal kamerlengo, ki je to pot sam državni tajnik Pacelli, je napovedal prvo generalno kongregacijo v soboto, 11. t. m. Na to kongregacijo se bo zbralo 40 kardinalov, ki so sedaj navzoči v Rimu. Na tej splošni kongregaciji se bodo sprejeli sklepi, ki so v zvezi z bližajočim se konklavom (volitvijo papeža).

Papež, ki ga bodo izbrali kardinali, bo dvestodvajsetletni (202) po sv. Petru.

Zagrebska vremenska napoved: Pretežno oblačno s lokalnimi padavinami.

Zemunska vremenska napoved: Pretežno oblačno z dežjem od časa do časa, posebno v severni polovici. Toplota se ne bo dosti spremenila.



Papež Pij XI., ko je imel svoj zadnji novoletni nagovor.

Nova vlada ne bo ostala na pol pota

Pripravlja proračun in deklaracijo ter popravlja napake prejšnjih vlad

Belgrad, 11. febr. m. V skupščini in senatu je pravo politično zatise. Večina poslancev in senatorjev je odšla iz Belgrada na svoje domove v volivne okraje, kjer bodo jutri na sestanku prvič po decembrskih državnozbornih volitvah in imenovanju nove vlade poročali svojim volivcem o novo nastalem notranje-političnem položaju. V Belgradu so ostali samo člani kraljevske vlade, ki pripravljajo proračun za svoje resore.

Proračunske predloge

Za posamezna ministristva je izdelala že prejšnja vlada. Sedanji vladi ne preostaja niti dovolj časa, da bi mogla sama izdelati svoj proračun, ki bi v vsem ustrezal njenemu naziranju o političnih in drugih vprašanjih. Zato se bodo v izdelanih predlogih mogle izvršiti samo majhne spremembe. Kakor smo že poročali, je na svoji zadnji seji ministri svet že pooblastil finančnega ministra, da proračun predloži skupno s predlogom finančnega zakona narodni skupščini. — Finančni minister je zaradi tega imel te dni več sestankov s posameznimi resornimi ministri ter je za njimi pregledoval in preštudiral izdelane proračunske predloge. Politični krogi pričakujejo, da bo finančni minister predložil proračun skupščini prihodnji teden.

Po parlamentarni navadi plenum skupščine takoj odstopi proračunski predlog v razpravo finančnemu odboru, ki pa bo še prej z drugimi skupščinskimi odbori moral biti izvoljen. To se bo zgodilo šele po izvolitvi stalnega skupščinskega predsedništva, kar bo najbrž

V sredo 15. t. m.

Ze iz tega je razvidno, da bo imela skupščina zelo malo časa na razpolago za pretres državnega proračuna. Proračun mora biti v skupščini in v senatu sprejet do 1. aprila, ker s tem dnem stopi v veljavo. Zato je verjetno, da bo skupščinski finančni odbor proračunski predlog sprejel v najkrajšem času, samo da bo plenum skupščine imel več časa za proračunsko razpravo, ki zaradi novo nastalega političnega položaja obeta biti zelo zanimiva.

Vprašanja večine v skupščini in v senatu,

s katero bo vlada izvajala svoje delo, sploh več ni. V obeh domovih je večina tako trdna in močna,

da vlada ne čuti prav nobenega odpora. Politična javnost, tudi opozicionalna, simpatizira s sedanjo vlado.

Vsi sedaj čakajo na deklaracijo,

s katero se bo vlada Dragiša Cvetkoviča predstavila skupščini in senatu. Šele nato bodo posamezne politične skupine do vlade zavzele svoje stališče.

Vsekakor je že danes jasno, da bo glavni poudarek v vladi deklaraciji rešitev vseh še nerešenih notranje-političnih vprašanj. Glavni povdarek bo na vprašanju, s katerim je pet članov prejšnjega dr. Stojadinovičevega kabineta utemeljilo svoj odstop z ministrskih položajev.

Politični krogi so s največjim odobravanjem sprejeli

prvi ukrep Cvetkovičeve vlade,

ki je naročil vsem podrejenim organom, da se morajo ustaviti vsa napovedana preganjanja in morebitni odpusti uradništva, ki je pri decembrskih volitvah delalo za dr. Mačka. Ta ukrep je bil vsekakor najbolje sprejet v hrvaških krajih. Prvi ukrepi nove vlade jasno napovedujejo, da je nova Cvetkovičeva vlada krepko odločena na vso moč nadaljevati započeto delo ter da pri tem ne bo ostala na pol poti, še manj pa, da bi popravljala napake svojih predhodnikov.

»Slovenec«

na 10 straneh vas naiboliše in naizanesliiveiše informira o politiki, gospodarstvu itd.

Zavarovani ste takoj, ko ste postali reden naročnik, za

10.000 dinarjev v primeru smrtne nezgode!

Dne 29. aprila pa bo med naročnike razdeljenih 300 bogatih nagrad! — Ne pozabite na ta dan. Naročite si takoj najboljši slovenski dnevnik — »SLOVENE«

Anglija in Francija bosta priznali Franca prihodnji teden

London, 11. febr. AA. Angleški tisk komentira dogodke v Španiji:

»Times« ugotavlja, da Anglija in Francija čakata samo na ugoden trenutek za posredovanje za mir.

»Daily Telegraph« piše, da Bonnet želi čimprej priti do sporazuma z generalom Franco. Pariz in London bosta enako postopala glede vprašanja priznanja generala Franca. Verjetno bosta obe vladi generala Franca priznali že prihodnji teden.

Pariški listi pa v pogledu položaja v Španiji niso več tako optimistično razpoloženi.

»Petit Parisien« pravi, da ni videti še nobenih pozitivnih znakov, da bi bilo v Španiji v kratkem sklenjeno premirje. Včeraj se je govorilo, da bosta London in Pariz v najkrajšem času diplomatskim putem priznala vlado generala Franca. Zdaj pa imamo vtis, da se te vesti še prezgodnje.

»Excelsior« pravi, da bo senator Bernard ponovno potoval v Burgo, toda zdaj že v svojstvu diplomatskega predstavnika, da pripravi obojestransko imenovanje poslanikov.

»Ordre« smatra, da bo francoski poslanik v Burgo general Cartrou.

Prihodnji teden bo buren za diplomate

Pariz, 11. febr. b. Politični krogi pričakujejo, da bo prihodnji teden prinesel burne diplomatske dogodke. Poskus Anglije, da se čimprej konča v Španiji državljanska vojna, so tukaj pozdravili z velikimi upi. Vendar pričakujejo na francoskem odpor totalitarnih držav, ni pa izključeno, da bo veliki fašistični svet, ki je bil zaradi papeževe smrti odgojen do 15. februarja, prinesel kakšno iznenadenje. Francoska vlada bo imela v torek, dne 14. t. m., sejo, in upati je, da se bo položaj nekoliko razbistril. Socialistična frakcija zbornice je že zavzela stališče do priznanja generala Franca. Značilno je, da socialisti načelno ne nasprotujejo temu priznanju, pričakujejo pa od vlade, da bo to priznanje napravilo odvisnim od dveh pogojev, in sicer od splošne amnestije v Španiji in umika tujih čet iz Španije. V tem smislu je obiskala in govorila z zunanjim ministrom Bonnetom in ministrskim predsednikom Daladierom delegacija socialistične frakcije.

Darilo kneza-namestnika v spomin na svojega očeta

Belgrad, 11. febr. AA. V spomin na svojega očeta, blagopokojnega kneza Arsenja je Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle poklonil muzeju kneza Pavla portret komponista Glinka, delo velikega ruskega slikarja Rjepkina in studio holandskega slikarja Moova. Istočasno je knez namestnik Pavle poslal v dar muzejski knjižnici 27 ilustriranih katalogov velikih umetniških zasebnih zbirk o Evropi in Ameriki.

Pariz, 11. febr. a. Danes bi morala biti redna seja francoske vlade. Sejo pa so odložili na torek, ko bo sklenjeno priznanje nacionalistične vlade generala Franca. Računajo že s tem, da bo v sredo odšel senator Bernard zopet v nacionalistično Španijo, tokrat kot uradni zastopnik francoske vlade.

Perpignan, 11. febr. b. Z današnjim dnem so

»Tudi z orožjem...«

Italijanski vladni list o zahtevah Italije napram Franciji

Rim, 11. febr. e. Današnja številka Italijanske tedenske revije »Relazioni Internazionali« objavlja zopet nov članek o italijanskih zahtevah proti Franciji. Članek pravi v glavnem:

Zahteve Nemčije in Italije slone na pravici, ki ji je treba zadostiti. V tem oziru ne bo Franciji nikdo mogel pomagati in tudi ne Roosevelt. V Španiji je Italija rešila Evropo in Italija bo ostala v Španiji tako dolgo, da bo režim generala Franca popolnoma ustaljen in dokler Francija o italijanskih zahtevah ne bo povedala svojega mnenja. Zato mora Italija ostati v Španiji, da bo od tam lahko nadzirala Francijo.

Ce italijanskim zahtevam ne bo zadoščeno s pogajanjmi, tedaj se bodo ta vprašanja urenila z orožjem v roki. Francoski narod naj se tega dobro zaveda. Mi bomo tedaj svoje račune s Francijo poravnali tako, kakor so bili poravnani s Abesinijo. Italija zahteva samo tisto,

nacionalisti zasedli tudi zadnji kot katalonskega področja. Preteklo noč so se zadrževali republikanski vojniki samo še v področju Lilia, ki je bilo zasedeno v teku današnjega dne. Republikanski vojniki so odšli na francosko področje. Izza špansko-francoske meje se v širini 100 km vali reka španskih beguncev, vojakov s topovi, tanki, konjeniki, španskih žena, otrok in staršev, ki spijo pod milim nebom. Vsa francoska obmejna mesta in vse prehodne in neprehodne poti so zasedene s španskimi begunci, ki jih je na francoskem na stotisoče. Za ohranitev reda in miru je Francija poslala na mejo 100.000 francoskih rednih vojakov ter več tisoč vojakov mobilne garde. Organizacija za obskrbo beguncev se izvaja strogo in nikjer doslej ni bilo nemirov in neredov in tudi ne zastoja v vršenju humanitarne službe.

kar ji zgodovina sama prisoja. Razčistili bomo vprašanja Džibutija, Tunizije in Sueza, pa tudi vprašanje Korzike bomo uredili. Prav tako moramo razrešiti usodo Nice ki mora biti priključena Piemontu. Kako je bil tedaj v letu 1863 izveden v tem delu plebiscit, se bodo tudi v Franciji dobro spominjali. Če Francija italijanskih zahtev ne bo upoštevala, tedaj bo italijanski narod pograbil po edinem logičnem sredstvu — po orožju. Italijanski narod je že uničil številne sovražnike in bo tudi tega uničil. V borbi proti Franciji lahko italijanska vlada računa na to, da bo ves narod kot en moč korakal za svojimi zastavami. Francija se bo mogla šele tedaj zavedla, kaj pomeni imeti proti sebi Italijo in Nemčijo v isti vrsti.

Dve trgovinski pogodbi s Sovjetijo Poljska in Italija sta okrepili trg. odnošaje z Rusijo

Moskva, 11. febr. AA. Reuter. Poljska delegacija za trgovska pogajanja s Sovjetsko Rusijo, ki je štela 17 članov, je svoje delo končala ter po tritedenskih pogajanjih podpisala nov trgovinski sporazum med Poljsko in Sovjetsko Rusijo. Sporazum velja za leto dni ter se sam od sebe podaljša, ako predhodno ne bi bil odpovedan. Sporazum predvideva klirinški promet v letnem znesku 6 milijonov funtov (poldrugo milijardo dn). Sovjetska Rusija bo prodala Poljski letno 40 do 50 tisoč ton mangana, dalje tobak, krzna, bombaž in drugo, medtem ko bo Poljska prodajala Rusiji stroje in tkanine.

Rim, 11. febr. TG. Italijanski zunanji minister grof Ciano in sovjetski poslanik v Rimu Stein sta podpisala novo trgovinsko pogodbo med Italijo in

Sovjetijo. »Giornale d'Italia« pozdravlja to pogodbo, ki je vrednost medsebojnega trženja od 400 milijonov lir zvišala na eno milijardo (2 milijardi dn). Nova trgovinska pogodba je najbolj obsežna, kar jih je kdaj Italija sklenila s Sovjetijo. Italija in Sovjetija sta sklenili, da blaga ne bosta plačevali v denarju, marveč v blagu. Sovjetija bo pošljala Italiji surovo nafto, manganezij, premog, žito in les, medtem ko bo Italija pošljala v Sovjetijo različne industrijske izdelke. Pogajanja so trajala šest mesecev.

Francoski protest v Tokiu ker je Japonska zasedla južnokitajski otok Hajnan

Pariz, 11. febr. AA. Havas: Francoska vlada je poslala navodila Arsenu Henryju, svojemu poslaniku v Tokiu, in mu naročila, da zahteva od japonske vlade pojasnila o vzrokih, znatjaj in trajanju zasebne otoka Hainana. Izvedelo se je, da tudi britanska vlada pripravlja podoben korak v Tokiu. Čeprav je Francija nastopila neodvisno od britanske vlade, sta obe vladi v tesnih stikih glede tega vprašanja. Domnevajo, da je bil eden izmed vzrokov, zakaj je Japonska zasedla Hainan ta, da je japonska vlada trdno prepričana o dozdnevem prevozu orožja čez Indokino in čez Tonkinski zaliv, čeprav je francoska vlada to že



Rojstna hiša papeža Pija XI.

Dr. Maček pri nadšk. dr. Stepincu

Zagreb, 11. febr. b. Danes ob 10 dopoldne je obiskal zagrebskega nadškofa dr. Stepinca dr. Vl. Maček z narodnima poslancema Košutičem in Reberskim ter v imenu vodstva hrvaškega naroda izrazil sožalje zaradi smrti Nj. svetosti papeža Pija XI. Hrvaški metropolit se je nato zahvalil dr. Mačku ter dejal, da ga pri tej priliki lahko prepriča, da hrvaški narod v teh žalostnih in burnih časih ni imel skrbnejšega in zanesljivejšega prijatelja kot je bil papež Pij XI. Dr. Stepinac je omenil, da je pri zadnjem obisku, ko mu je obrazil razmere na Hrvaškem, prosil papeža za blagoslov za hrvaški narod in ga je sv. oče prekinil z besedami: Ne samo blagoslov, temveč najobilnejši blagoslov za vaš narod, ki ga toliko ljubim. Zato mu bomo hrvaški katoliki hvaležni in ga bomo ohranili v zahalnem spominu.

Včeraj in danes so številne korporacije, društva in konzularna zastopstva izrazila sožalje hrvaškemu metropolu nadškofu dr. Stepincu. Prav tako ga je obiskal tudi metropolit Dositej ter mu je izrazil sožalje v imenu srbskega patriarha.



Papež govori zadnjikrat po radiu.

Začetek smučarskih tekem v Zakopanem

Zakopani, 11. febr. AA. Pat: Začetek 11. mednarodnih tekem v smučanju v Zakopanem je bil zelo slovesen. Navzočni so bili tudi člani diplomatskega zbora. Ogromna množica ljudstva je gledala te slovesnosti. Predsedniku republike, ki je prispel točno apoldne, je oddelek vojaštva izkazal časti, navzočna množica ljudstva pa mu je priredila navdušene ovacije. Pomočnik ministra Bobkovič je v svojem govoru zaželel tujim gostom priazno dobrodošlico ter poudarjal, da v teku zadnjih 11 let Poljska že desetič prireja takšne tekme. Sedanje tekme padejo na isti čas, ko poljska smučarska zveza obhaja svojo 20letnico. Zatem je predsednik republike objavil, da se tekme začno. Razobesene so bile takoj zastave mednarodne smučarske zveze in poljska zastava. Po slovesnostih je predsednik republike odšel iz stadiona, medtem pa je godba igrala poljsko himno in himne drugih narodov. Ljudstvo je ponovno navdušeno vzklikalo predsedniku republike.

Teh tekem se udeležujejo zastopniki 13 držav. Dočim je v Zakopanem deževalo, je v okoliških hribih snežilo. Tekme bodo izvedene po določenem sporedu.

Zagreb, 11. febr. b. Današnja pokalna tekma med Haškom in Slavijo se je končala z 9:3 (3:2) za Hašk.

Belgrad, 11. febr. m. Z odlokom socialnega ministra je postavljen za tehničnega uradnika pri državni bolnišnici za duševne bolezni v Kovinu v



Pij XI. kot bogoslovec, vatikanski knjižničar, kardinal in papež.

Skrbno

prati se pravi:

perilo zaupati dobremu Schichtovemu terpentinovemu milu. S Schichtovim terpentinovim milom negovano perilo nikoli ne porumeni in ostane dolgo časa kot novo.

**SCHICHTOVO
TERPENTINOVO MILO**
pere bleščeče belo!



Še Slomšku je pletla nogavice

V Arji vasi je umrla 92 letna Škafarjeva mama, katere oče vozil cesarja Napoleona čez Trojane

Arja vas pri Petrovčah, 9. febr.



Bratci »Slovenec« so gotovo še spominjajo članka o 90 letni jubilarici Debelak Ani, roj. Eberl, ki je bil objavljen v avg. 1936. Zanimivosti, katere je ona takrat pripovedovala našemu dopisniku, so zelo važen prispevek h kroniki Savinjske doline. Saj pravi, da je njen oče vozil Napoleona čez Trojane, da je ona z bičem, katerega je oče pri tej znameniti vožnji uporabljal, hodila ob godu nedolžnih otročičev tepežkat. Pripovedovala je zanimivosti iz življenja savinjske pesnice Frančiške Hausman, ki je bila rojena v gradu Novo Celje — sedanja bolnišnica za duševne bolezni — in je pokopana v petrovški božjepotni cerkvi Marije Pomočnice poleg barona Miglio, ki je bil rojen istotam. Ta pesnica se je v bolnici zaobljubila, da postavi ob glavni cesti pred gradom viden spomenik, če ozdravi. Znameniti »zlati križ« pred gostilno Žagar se danes nemo priča o globoki vernosti te bogate, a vendar tako skromne grajske hčere, kateri je oče s svojim lahkomišelnim življenjem tako rekoč uničil mladost. Jubilarica je takrat zanikala, da je prvi sadil hmelj v Savinjski dolini novoceljski oskrbnik Jože Bilger, oziroma za njim žalski narodnjak Janez Hausenbichler, katerega stoletnico rojstva smo minulo jesen prav slovesno proslavili v Zalcu, ampak trdi, da ga je prvi sadil Zuža, praded še živčih Zuževih gospodičen v Zalcu.

Pokojnica je takrat pripovedovala prav zanimivo, kako je naš svetniški škof Anton Martin Slomšek v Zalcu spoznal svojega slugo Matijo, kateri ji je pozneje nosil domov v Zalec, kjer je bila doma, nogavice in bombaž za spletnje in podpletanje nogavic škofu Slomšku.

So to dejstva, ki so za nas Savinjčane važna in smo ponosni, da je med nami toliko let živel žena, katere življenjske je tako pester in poln zgodovinsko važnih dogodkov.

Kakor ob 90 letnem jubileju 1. 1936., tako se je tudi danes začelo zbirati pred ljubko hišico v Arji vasi številno sorodstvo ter prijatelji in številni častilci naše Škafarjeve mame, da ji poslednjič izkažejo svojo ljubezen in spoštovanje. Prišli so domači gasilci s svojim avtom in naložili nanj truplo pokojnice in s tem lepim činom javno izpovedali v imenu celotne gasilske vojske spoštovanje, kakršno zaslužijo le žene, ki so dale človeški družbi lepo vrsto poštenih članov, gasilski organizaciji pa nesebičnih in požrtvovalnih vojščakov, kajli vsi trije sinovi zavzemajo v gasilskih vrstah še danes vidne položaje; enako tudi v nauki pokojnice.

Ob 4 popoldne je krenil žalni sprevod izpred hiše žalosti v Arji vasi proti Zalcu. Vso pot so se pridruževali sprevodu številni znanci in prijatelji, pri »Zlatem križu« pa je sprevod pričakal g. duh. svetnik Veterin ob asistenci g. kaplana. Ljudstvo je pokazalo, kako cenil in spoštovalje zavredne krščanske matere-mučenice.

Še kratek opis življenja pokojne mame. Rodila se je 25. julija 1846. v Zalcu kot hči postiljona Eberla. Njen brat je bil šol. upravitelj v Polju pri Podčetrtku, kateremu je gospodinjila, se tam tudi spoznala z Antonom Debelakom ter se z njim poročila. Od tam sta prišla v Zalec, kjer je mož opravljal službo cerkovnika dobrih 11 let, nato pa sta se naselila v novem domu v Arji vasi. Pokojnica je bila vseskozi zavedna katoličanka in Slovenka. Vedno je budno sledila razpletu našega političnega življenja in tudi osebno posegala vmes z agitacijo za našega voditelja dr. Korošca, katerega je izredno spoštovala in bila pripravljena zanj prevzeti na svoja ramena tudi osebne žrtve. Na dan zadnjih državnozbornih volitev — dne 11. dec. 1938 — je 92 letna starka v postelji čakala izida volitev do 11 ponoči. Ko je slišala o zmagi dr. Korošca, je tiho zašepetala »Bogu hvala« in s spokojnim nasmehom na ustnih mirno zaspa.

»Dobrih mater nam daj, ljubi Bog...« molijo zavedni slovenski rodoljubi. Eno takih smo danes pokopali. Pokojnica je dala življenje 8 članom sloveske družbe: Beti, poročena pl. Kurze, je danes lastnica velike farne v Ameriki in po svojem možu potomka graščakov Zakloster; Anton je posestnik in grobar v Braslovčah ter vnet gasilski pionir. Beti ima 9 otrok in 13 vnukov, Tonček istotako 9 otrok, 5 vnukov in 2 pravnuka. Kati vdova Vidmajer ima troje otrok in dva vnuka. Anica je umrla že v rani mladosti. Kot upokojena železničarka in spoštovana gasilska veterana tukaj gasilske čete živi med nami sinova Jože in Maks, oba zavedna krščanska moža. Prvi ima sedem otrok in osem vnukov, drugi pa pet otrok in enega vnuka. Hči Lenka je bila ostala na domu in je poročena z Gerlihom Alojzom. Ta dva sta

z izredno požrtvovalnostjo in ljubeznijo stregla pokojni mamiči v boleznih polnih 18 mesecev, ko je bila prikovana na posteljo. Z Dunaja je prihitela najmlajša hči pokojne mame Mimika por. Baier, da se poslovi poslednjič od matere-mučenice, katere ljubljanka je bila. Tako izhaja od pokojnice 72 članov človeške družbe, in sicer: 8 otrok, 34 vnukov, 38 pravnukov in 2 prapravnuka. Takih mater nam še Bog daj! Takih, ki bodo, kakor pokojnica, vzgajale otroke v zavedne katoličane, neustrašne Slovence in nesebične člane narodnega občestva!

Le pogledite jo nasliko, posneti ob njeni 90. letnici, kako plete brez naočnikov. Še zadnje tedne je prosila za pratiko in brala iz nje brez očal.

Obisk pri 97 letni gorenjski mami

Pri njej se je svoj čas ženil rokovnjač Dimež



Kranj, 11. februarja.

Ozka dolinica, v kateri leži Spodnja Besnica, je tako prijazna, da navda človeka z zadovoljstvom. Tam pod Sv. Joštom leži in prisluskuje šušljanju dreves po vrhovih in žuborenju potoka. Knifcova hiša v Spodnji Besnici je trden kmečki dom in takoj, ko vstopiš vanj, čutiš, da vlada v njem gostoljubnost, zadovoljstvo, mir in ljubezen. Vera, trdna in goreča, je dika in steber te hiše in ta steber je trdno postavila 97 letna »Knifcova mama«, ki sedaj vživa blagoslov tega temelja. Domača gospodinja in njena tašča vas bosta prijazno sprejeli in vas peljali iz družinske sobe k najstarejši hišni gospodnji (pri Knifcovi hiši so kar tri »gospodinjice«, vendar se zelo dobro razumejo med seboj). Ko boste zagledali staro mamico, kar verjeti ne boste mogli, da je že blizu 100 let, ker je še tako rdečih lic in obraz ji je še ves vever in vesel. V pozdrav vam bo krepko stisnila roko in se vam prijazno nasmehljala.

Zaradi mojega obiska ni prišla prav nič v zadrego, čeprav je vedela, da sem od časopisa. Postala je na moč zgovorna in ljubila, da se bo potrudila in se bo spomnila kar največ zanimivih stvari.

»Saj nisem prav nič bolna,« je dejala, »srce in želodec sta še prav dobra tako zdrava kakor pred 80 leti. Najbolj korajžen in živahen je pa jezik. Prav nikoli ni utrujen in naj ga vrtim, kolikor časa hočem.«

Spet se je nasmejala in takoj pripomnila, da jo ne smem imeti za veliko klepetuljo. Vedno je imela veliko dela in šele na starost je prišel jezik prav do veljave. Nikdar v življenju se ni z mikom sprla in s sosedi je bila vedno v prijateljskih odnosih. Za trenutek je utihnila, potem pa je potolažila o svoji najhujši težavi:

Kot 91 letna starka je spletla brisačo in jo poklonila našemu voditelju dr. A. Korošcu, ki se je počutil ob tako znamenitem poklonu toliko počaščenega, da se je pokojnici zahvalil za lastno-ročnim pismom, katerega sorodniki hranijo kot največjo hišno dragocenost, in ji poslal tudi precejšen denarni znesek kot hvaležen priboljšek stari mami za zadnje dni...

»Kakršno življenje, taka smrt« pravi naš pregovor. In res! Zadnje besede pokojne mame so bile: »Jezus, Marija, Jožef,« nakar je padla v nezavest in se naslednji dan za vedno poslovila od nas. Bog ji bodi bogat plačnik. Sorodnikom naše iskreno sožalje!

Športniki! za Vaše zdravje je neprecenljive vrednosti

„Karkadé“

ker ne vsebuje teina. Dobite ga pri Vašem trgovcu.

skih odnošajih. Za trenutek je utihnila, potem pa je potolažila o svoji najhujši težavi:

»Noge so mi odpovedale. Ne držijo me več. Kadarkoli sedim v postelji in se mi zdi, da me prav ničesar ne boli, mislim kar skočiti s postelje in začeti delati kakor nekoč. Toda ko zlezem s postelje in zagledam suhe noge, se spet spomnim, da sem stara in da ne morem več...«

»Matič sem jo prekinila, povejte mi kaj iz svojih mladih let. To me predvsem zanima!«

Vzela je palico v roke in potrkala na vrata. V kamrijo je stopila njena pravnučinja, brhko 17 letno dekle. Po naročilu svoje prababice je prinesla iz starinske skrinje sliko Uršule iz njenih mladih let. Primerjala sem obraz mlade dekleta z obrazom te starke. Še je bila podobnost med njima, samo tiste lepe poteze so se spremenile v gube. Medtem ko sem ogledovala sliko mlade dekleta, sem se s starko vrnila za 80 let nazaj.

»Rojena sem bila leta 1842. v Strncih pri Bukovčici v prav revni bajti. Ni se nam tako dobro godilo, kakor se godi sedanjim mladini. Še krompirja nismo bili tako siti, kakor je sedanja mladina sita mesa. Največ smo jedli krompir, juho iz korenja in smojko (opečena repa). Govejega mesa nismo poznali, ob večjih praznikih smo jedli avinjsko meso. Ko sem nekoliko dorasla, sem dobila veselje do petja in hodila sem na kor. Moja sestra Ana je pela naprej, tovarišica je pela debelo, jaz sem pa »čez potegnili«. G. župnik je bil zelo zadovoljen z našim petjem in pozneje, ko smo se že razkropile po svetu, je rekel, da nikoli ni bilo v cerkvi tako lepega petja kakor takrat, ko smo me pele!«

Rokovnjač Dimež jo je hotel za ženo

Pravnučinja jo je opozorila, naj pove, kako je bilo, ko se je znani gorenjski rokovnjač, o katerem Gorenjci še sedaj vedo veliko povedati, ženil pri njej. Malo je bila v zadregi, potem pa me je po strani pogledala in se rahlo nasmejala:

Prosvetnim društom!

Vsa Prosvetna društva, kakor tudi Fantovski odseki in Dekliški krožki, naj v znak žalosti nad smrtjo papeža Pija XI. odpovedo do dneva pogreba vse svoje društvene prireditve.

Prosvetna zveza v Ljubljani.

Vsem fantovskim odsekom

Člani Fantovskih odsekov naj se udeležijo v domači fari slovesne zadušnice za pokojnim sv. očetom Pijem XI., ki bo v torek, 14. februarja.

Udeležba v krojih in s prapori, na katerih je pripet žalni trak.

Člani Fantovskih odsekov naj se udeležijo v civilni obleki z znaki skupne komemoracije za pokojnim sv. očetom, ki je priredijo Prosvetna društva.

»Takrat, ko je zahajal k nam, še ni bil rokovnjač, ampak sem ga poznala samo kot zastavnega fanta, kakršnih je bilo malo naokrog. Toda takrat sem bila še tako mlada, komaj 16 let stara in ni še bilo misli na možitev. Razen tega »Dimež« ni bil domačin; pravili so, da je bil italijanske krvi. Njegova mati je bila črna kakor ciganka, vprav zato so ji rekli »Dimač«, njenemu sinu pa »Dimež«. Kako sta se v resnici pisala ta dva, pa ni vedel nihče.

Toda »Dimež« me je mislil prav resno poročiti. Večkrat me je vprašal, ali bi ga marala, pa sem ga kar spodila in mu svetovala, naj se ženi pri sosedu, kjer so bogatejši. Rekel je: tebe ali pa nobeno in res se ni nikoli poročil. Postal je rokovnjač, da mu ga ni bilo para. Njegova mati mu je pomagala pri njegovih tatinskih poslih in ga skrbno skrivala pred »štandarji«.

Mnogo je še povedala o rokovnjaču »Dimežu«, potem pa je začela spet pripovedovati o sebi.

Od dekleta do hišne gospodinje

Starši so ji umrli, ko je bila še prav mlada, zato je morala iti služiti. Najprej je služila v domačem kraju, pozneje, ko ji je bilo 18 let, pa je dobila službo pri »Knifcu« v Besnici. Šest let je tukaj obenem s svojo sestro služila za dekle, potem pa jo je domači sin poročil, ker je bila zalo, pridno, varčno in močno dekle. Svojega moža kar ne more prehlaviti.

»Takega moža, kakor sem dobila jaz, ne dobi zlepa kakšno dekle. Včasih so morala imeti dekleta vsaj po 500 gld, sedaj morajo imeti pa baje celo po več tisočev denarja, če se hočejo dobro poročiti, jaz sem imela zares srečo. Toda bila sem mu pa tudi zelo hvaležna, ker je bil tako dober. Ko sva prevzela, je bilo posestvo prezadolženo in hiša je kar »vкуп ležala«. Ker nisem prinesla denarja k hiši, da bi poplačala dolgeve, sem hotela z delom in varnostjo to nadomestiti. In posrečilo se nama je, da sva zapustila svojim potomcem novo hišo in nezadolženo posestvo. Hvala Bogu za to! Moj mož se je tako »gnal, da je potem samo zaradi tega tako kmalu umrl, ker je bil preveč zgrzan«.

»Samo dvakrat v življenju sem bila žalostna: ko mi je umrla ena od hčerk in ko je umrl mož. 47 let je že od tega in gotovo si revež takrat ni mislil, da bom še tako dolgo na svetu. Čudim se, da ne pride pome, saj mu je gotovo onkraj groba dolgeas po meni, kakor je meni po njemu!«

„Lapuhov čaj“ za vse prsne bolezni

Kljub temu, da me je zagotavljala, da ji jezik ni nikoli utrujen, sem se le bala, da bi se utrudila. Za trenutek sem vstala in se razgledala po kamriji. Na oknu so cvetele v lončkih rože. Domače dekle mi je pojasnilo, da je njena prababica vedno ljubila cvetje in odkar je prestopila prag »Knifcove« hiše, so cvetele na oknu rože. Rože so še sedaj njene ljubljence.

Njeni pravnučinki sem rekla, da se mi zdi, da njena prababica nima prav nič besniškega narčaja. Povedala mi je, da se zato ni nič navzela besniške govorice, čeprav je tukaj domala že 80 let, ker je vztrajno hotela obdržati domače narčaje. Starka je ušla najin pomene in se v tak-nila vanj:

»Kakor sta me oče in mati naučila govoriti in moliti, tako sem govorila in molila vse življenje. Če je bilo zanju dobro, je dobro še zame!«

»Mati, kakšna zdravila pa ste kaj jemali. Ali ste bili sploh kdaj bolni?« jo vprašam.

»Samo enkrat sem bila bolna in to pred kakimi 60 leti. Imela sem 13 tednov trajajočo »vročino« (tifus). Takrat so pač poklicali zdravnika iz Kranja, toda je bilo silno veliko ljudi bolnih, skoro vsa Spodnja in Gornja Besnica, zato me je največ zdravil kar moj mož. Pozneje me je parkrat bolelo v prsih, skuhala sem si čaj iz lapuha in bilo je spet dobro!«

»Kdo pa vam je svetoval to zdravilo?«

»Neki berač, ki je prenočil pri nas. Rekel je, da gospodinja, ki ne pozna lapuha, ni vredna imena gospodinje. Od tistega časa sem si ga vsako leto nabrala meseca majnika in ga kuhala za žejo in z vse vrste bolezni, posebno pa za prsne bolezni. Ljudje ne vedo, koliko je vreden lapuhov čaj. Meni je menda tistega berača poslal sam angel varuh...«

»Čas ob veseli stari mamiči je kar prehitro potekal. Ko sem vstala, ji je bilo očitno žal. Njena pravnučinja jo je slednjič prosila, naj zapoje. Starka si ni dala dvakrat reči. Vzravnila se je in odkašljala kakor nekdanj na koro in zapela:

»Pomagaj nam, pomagaj nam

Marija usmiljena...«

Komaj je odpela prvo, že je začela drugo:

»Marija z nebes visokga trona

Mati vse dobrote...«

Ko sem odhajala, je vzela v roke šivanje in rekla:

»Zdaj, ko bom sama, bom malo šivala, potem molila in nato še katero zapela. Nič mi ni hudo!«

In brez očal je pričela spretno in urno vbadati šivanko v blago...

28. dražba kož divjadi na velesejmu

6. marca 1939.

Poslajte blago na naslov: Ljubljana — „DIVJA KOŽA“, Velesejmu



Slika predstavlja diplomu, katero je mesto Celje izročilo našemu voditelju dr. Korošcu ob priliki, ko je bil izvoljen za častnega meščana. Diplomno so izročili v Belgradu v posebni deputaciji gg.: župan Alojzij Mihelič in občinski svetnik dr. Hadžar in Prelog. Diploma je delo akademskega slikarja g. Maksima Gasparija, je v stilu starih listin in je izdelana na pergamentno kožo v barvah in v zlatu. Diploma simbolizira trojno delo našega voditelja: prosvetno, družno-gospodarsko in politično, kar predstavlja levi del slike. V sredi vidimo usmerjen naslovne platnice z grbom mesta Celja in lovorovo vejico. Desni del slike je drugi list diplome z imenovanjem za častnega člana mestne občine celjske in slika starega celjskega gradu ter slovenskim fantom, ki stoji na straži. Delo je izredno umetniške vrednosti, vloženo v posebno kaseto, ki je okrašena z mestnim celjskim grbom. — Celjskemu mestnemu svetu je treba čestitati na originalni zamisli pa tudi na požrtvovalnosti, s katero je sprejel breme za to izredno lepo umetnino

KULTURA

Po razstavi osnutkov za kraljev spomenik



Osnutek kiparja T. Kosa in arh. M. Kosa. (I. nagrada.)

Ali je danes konjeniški spomenik sploh še aktualno umetnostno vprašanje? Marsikomu se bo takole vprašanje zdelo paradoksalno, če ne celo druzno. Saj vemo, da se pri nas in tudi drugod po svetu postavljajo zaslužnim njihove podobe na konju in da na odličnejših trgih ali parkih najdemo svoje »stališče«. Vendar je prav danes potrebno nekoliko osvetliti vprašanje tovrstnega spomenika. Niso vse umetnostne dobe spomenikom in posebej še konjeniškim — naklonjene. One umetnostne periode, v katerih prevladuje idealizem, se za podobe skulpturne naloge ne zmenijo dosti, če jim niso kar naravnost odvrtno. Pogled v zgodovino umetnosti bi nam lepo potrdil resničnost tega mnenja. Starokrščanska doba in srednji vek zasajana v onostranske ideale, za slične probleme, ki jim je na skrbi osebna, individualna slava, ne pokažeta nobenega razumevanja. S porastom individualizma in naturalizma, ko pride do izraza osebni kult posameznika, zraste samo po sebi tudi to plastično vprašanje. Tako so antika, renesansa in barok in še kasneje 19. stoletje na nebroj spomeniških primerih ovekovečili to novo umetnostno prepričanje, ki je imelo za posledico mnogo najrazličnejših variant konjeniških spomenikov, več ali manj uspešnih in slavnih. To naklonjenost določene umetnostne dobe do proste plastike bi mogli izraziti še na drug način, namreč z ozirom na odnos arhitekture do statuaričnih nalog. V idealističnih dobah je skulptura dosledno podrejena arhitekturi, v onih pa, kjer prevladuje naturalizem, se plastika od arhitekture osamosvaja in je v stanu sama po sebi posredovati določeno umetnostno prepričanje. Ekspresionizem, ki je v glavnem idealističnega značaja, je prosto plastiko zopet pripeljal na arhitekturo in danes, ko pravzaprav še živimo od uspehov njegove tradicije, je odnosa obeh umetnostnih panog v glavnem le ostal neizpremenjen.

Prezre skoki razstavo osnutkov za spomenik Kralja Zedinitelja v Ljubljani, ki je bila s kvalitetnega stališča za nagrajenimi in nenagrajenimi deli vred obupno pod običajnim nivojem, nam to dejstvo nehoti potrjuje. Kiparji, ki so stali pred nalogo konjeniškega spomenika, ali pa zgolj običajnega s prosto soho in neizogibnim podstavkom, so se (deloma tudi zaradi nemogočega prostora) z vso verno pobavili z arhitektonskimi problemi. Čudovite rešitve te naloge so bile rezultat takega neznanega napora. Jambori po vzorcu veselilnih drogov, stebri s trikrakimi postamentami, na katerih stoji indiferentne figure, vse skupaj pa dela videz, kot da je upodobljenčeva soha le slučajno zašla na kapitole, (kar vidno navadno le pri kakih razvalinah); slavoloki, do temeljev atekonski, z mnogimi loki, stebri, nadzidji in podobno šaro, menda humoristične parafraze antičnih slavolokov; cilindrične oblike podstavkov, sicer neproporcionalne z ozirom na plastiko, toda vestno opremljene z napismi ali reliefi — vse in prav vse v luči tega navnega pojmovanja arhitektonskih estetskih vprašanj ter zato daleč mimo najbolj povprečnega uspeha. In vendar je v problemu spomenika prav na tem polju bil dosežen najboljši rezultat. Kosov osnutek, ki je dobil tudi prvo nagrado (torej, kateremu je tudi razsodišče priznalo kvaliteto), kaže naravnost idealno povezanost arhitekture s plastiko. Upodobljenec je organsko povezan z arhitektonskim obodom, ki je sicer poživljen z reliefom, vendar je za spomenik sam bistvene važnosti. Ne hote se človeku vsiljuje misel, ko konstatira ta arhitektonski uspeh (ali neuspeh) razstave, za katerega so odgovorni domala vsi naši kiparji, čemu se ne bi pristopilo k radikalni rešitvi spomenika v čistem arhitektonskem smislu. Posebno, ko tako rešitev že imamo, in sicer klasične pojmovano po kvaliteti pa daleč nad vsemi osnutki, kar jih je polnilo razstavne prostore Jakopičevega paviljona. Za vsakega poznavalca moderne umetnosti je pomembna razstava osnutkov neuspeh. V tem neuspehu, kakor smo omenili, je dobilo prvo nagrado delo, ki je po svojem bistvu — arhitektonsko. Razsodišče je določilo tako! Edini kriterij, ki je upoštevanja vreden pri postavljanju spomenika, je po mojem mnenju kvaliteta. Torej! Povrnimo se od neuspeha — k popolnemu uspehu, ki se mu pravi — Plečnikova propileja! Naš čas ne mara konjeniških spomenikov in jih kvečjemu tolerira. Spomenik našega časa je arhitektonski organizem in zato — propileja. Posebno v našem slučaju, ko prinašajo poleg zgolj spomeniške funkcije še urbanistično rešitev.

Toda povrnimo se k našim osnutkom in jih pogledimo s čisto plastičnega stališča. Osrednje skulpturno vprašanje je bilo nedvomno pri večini upodobitev kot ja in povezanost slednjega z jezdecem. Niti enemu se ni to posrečilo, postavim, v tako idealni rešitvi kot je to storil Donatello ali Verrocchio! Najprej je bila na

vrsti skoraj nepremostljiva težava: izoblikovati dobrega konja. Kaj vse, kar naj bi bilo konj, je gledalec utegnil videti na razstavi! Od iskrih angleški dirjalcev preko težkih voznih konj, pa noter do živali, ki so bile v pasmi nedoločljive in bi bile lahko himere ali kar in kakor že hočete. Mladi (razen Smrdulja) so vsi odgovorili. Vendar jim je treba šteti v dobro dejstvo, da je bil marsikomu v življenju to prvi konj, kar pa za starejše kiparje nikakor ne velja. Še težje je bil problem vkomponiranja jezdec na konja. Čudovite rešitve! Tam si videl jezdec, prilipljenega na konjski vrat, ondi je sedel togo in povsem neorganično na konjskem hrbtu. Povrnimo se k posameznim osnutkom. Pogledimo si Dolinarjev osnutek! (II. odkup.) Elegantni pojav konja, ki ima prav toliko življenja preveč v sebi, kolikor ga ima rotovski premalo. Od nekod je očitno za-

slušal glasove vojaške muzike in po njej naravnal svoje korake. In to tako odločno, da se zdi, da skoraj ne bo mogel polegati za seboj malce dolgega, togega trupla. Šibka jokeyska postava upodobljenčeva vključ v elegantnemu pregibu telesa ne more pravilno vzrasti s konjem. Vtis imam, da je kipar ob plastiki bolj pazil na njeno eleganco kot pa na iskreno, čisto umetnostno reševanje problema. Monumentalnost, ki pa je dosežena le na prehudih stilizacijah je dosegel Loboda. Vendar je sorazmerje med konjenikom in podstavkom nepravilno, slednji je mnogo prešibek za tako masivno figuralno skupino. Imeniten je osnutek št. 20. Nesorazmerni slavolok, prav karikaturnično pojmovan, na njem trebušast konj z jezdecem, ki hoče menda z gesto le to dopovedati, da on ni kriv takega kiparskega neznanja. Podoben (po kvaliteti seveda) je št. 22. Apatična jezdnja žival, jezdec v zamahu s sabljo in naposled monolitna v ozadiju, so vprav klasičen primer za nesorazmerje, površnost v obdelavi konjskega, človeškega telesa itd. Višek tovrstnega spomenika pa pomenita nedvomno osnutka št. 18 in št. 15 (»Hura — 96«). Prvi je izvršen povsem v slogu rodoljubnih barvastih reprodukcij, ki jih vidimo po starih gostilnicah. Tudi rekviziti so isti. Razbit top, puške, sablje. Sama skupina je nekako didaktična, celo malce politično tendenčna — toda nad vse pomembna. Vse je seveda v narodnih nošah. Drugi pa je še bolj humoristično zamišljen. Konj je dvignil nogo in pri tem nekako hudomušno pogledal na gledalce, kot da je vesel svoje neopredeljive specije. Upodobljenec sedi na konju v pozi pokantovskega filozofa, tudi suknja razodeva tačasne kroje. Relief v podstavku dopolni to idealno kompozicijo. V to vrsto (le nekoliko boljši je) spada tudi št. 3. Kakor je detajl spomenika dober (konjska glava), tako je jezdec tipični pojav generala iz tridesetletne vojske. Da pustimo plastično obdelavo telesa ob strani! Spomeniki brez konj ne stojijo na višji ravni kot kavalerija. Res, hudomušna je fortuna, ki je naklonila še III. odkup avtorju II., ki bo spomenik tudi postavil — Dolinarju. Postament, ki je v ploški razčlenjen z reliefi, je nesorazmeren v odnosu do figure, ker je prenizek. Naravnost velika pomanjkanje okusa pa razodeva figura. Nekam imenito je idealizirana, plašč ji leži preko rame kot rimska toga, izraz obraza pa je tako genialen, kakor ga more poustvariti le kak diletantski igralec. Dober je osnutek »6 simbolov«. Upodobljenec ni afektn, pa tudi sicer je plastika dobra. Veselost vzbujajoč osnutek je »Pohorje«. Čudovit smisel za humor, toda žal popolno pomanjkanje vsakega umetnostnega čuta in okusa. Na podoben način, le da se tu in tam kvaliteta nekoliko dvigne, so izvršeni tudi ostali osnutki. Portretne glave, ki kot detajli spremljajo spomeniške osnutke, so po kvaliteti prav tako izpostavljene izpreminjanju. Nekajkrat so še slabše kot celota.

Razstava je pokazala zopet enkrat našo umetnost z njene šibke plati. Upajmo, da bo ob drugi priliki le kaj napredovala.

S. Mikuž.

Ob škofjeloškem mestnem muzeju

Pogovor s predsednikom prof. dr. P. Blaznikom.

Zadnje čase se je lokalna zgodovina po naši domovini zelo priljubila ter se ljudje po deželi zavedajo smisla svoje tradicije in pomena zgodovinske vzgoje ter privzečnosti na svoj kraj. In to je pričetek pravega domoznanstva: človek se more zadržati najprej v svoj rojstni kraj ter iz njega potem iskati pogleda in razgleda v svojo ožjo in širšo domovino ter v ves svet. In zato je ena prvih kulturnih dolžnosti vseh večjih krajev v Sloveniji, da osnujejo čim prej svoje lokalne muzeje, da ohranijo potomcem svojega kraja čim več spomina na njihove čete in praočete ter jim vcepijo v srca misel za domačo tradicijo in ljubezen do zgodovine svojega kraja, kateremu bodo tudi sami nekoč veljali za zgodovino. Kako lepe plodove rodi in je že rodila ta preroditev posameznih podeželskih mest, pričajo knjige, ki od časa do časa izhajajo in odkrivajo preteklost teh mest in trgov. Ko sem se zadnjič mudil v Celju, sem prišel v stik s tamkajšnjim profesorjem dr. Pavletom Blaznikom, znanim zgodovinarjem in strokovnjakom zlasti v najstarejši zgodovini škofjeloškega gospodstva, ter sem se spomnil, da je on — škofjeloški rojak — tudi osnovelec in predsednik škofjeloškega mestnega muzeja, ki bo stopilo v kratkem v novo življenje kot eno najmlajših zgodovinskih društev, ki temelje na prej imenovanih načelih. Prosil sem ga, naj mu odgovori na nekaj vprašanj v zvezi s tem muzejem, kar bo zanimalo tudi širše občinstvo ter morda dalo podnet tudi drugim krajem za posnemo.

Kdaj prav za prav je vstala misel na škofjeloški mestni muzej?

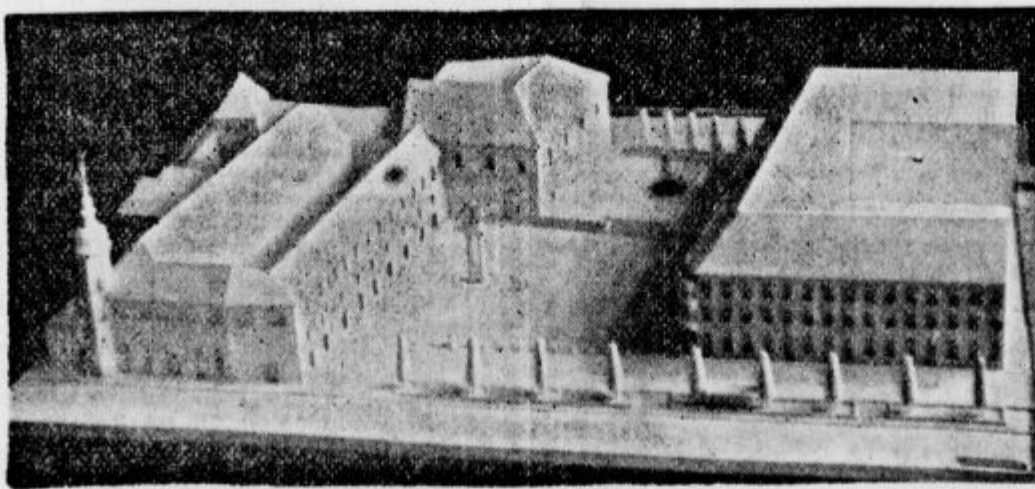
»Misel na ustanovitev lokalnega muzeja v Škofji Loki je stara že par let. V poletju 1936, so priredili Ločani zelo uspešno veliko obrtno-industrijsko razstavo. Takrat so opremili posebno sobo s kulturnozgodovinskimi spomeniki Loke in njene okolice. Ko smo gledali to lepo zbirko, se nam je zdelo kar škoda, da se bodo predmeti raznesli zopet na vse strani. Saj je bilo vprašanje, ali bomo pri morebitni ponovni razstavi še imeli vse predmete na razpolago, ali pa bodo tedaj mnoge dragocenosti že izginile ali propadle. Saj je preteklost za nas v tem oziru dovolj poučna! Koliko smo, žal, že zamudili, koliko dragocenosti je že za vedno uničenih! Kako so zlasti med svetovno

vojno v masi odnašali tuji oficirji naše vrednosti! Koliko zgodovinskega bogastva je bilo uničenega v desetletjih pred vojno, pa niti ne slutimo. Dovolj naj bo, da omenim le primer, ki se je pripetil našemu zgodovinarju dr. Fr. Kosu v Gorici. Prijatelj ga je opozoril, da zavija neki gorški trgovec v arhivalen papir trgovsko blago. Profesor Kos je hitel k trgovcu ter spoznal v makulaturnem papirju dragocene arhivalne loškega gospostva. Papir je kupil kar na kilograme in s tem rešil gradivo, ki ga je izdal kot »Doneski k zgodovini Škofje Loke in njenega okraja«.

Mnogo smo torej že zamudili. Vendar je možno še marsikaj rešiti. To delo pa brez dvoma najlaže opravijo do podrobnosti le domačini v vsakem kraju; zakaj ti poznajo razmere, se znajo ljudem bolj približevati ter uživajo pri njih dosti večje zaupanje kot tuji. Zato je izšla iz vrst loških profesorjev misel na loški muzej, v katerem bi bile naše dragocenosti in zanimivosti stalno razstavljene — bodisi kot njegova last, bodisi kot blago, ki ga je muzej sprejel le v varstvo. V tem smislu smo napravili vlogo na občini, ki je našo pobudo z veseljem vzela na znanje. G. župan M. Zihertl je sklical sejo, na kateri se je že v letu 1936. osnoval pripravljalni odbor loškega Muzejskega društva. V poletju 1937. smo imeli ustanovni občini zbor in letos v poletju, če Bog da, bomo loški muzej že lahko odprli.

Kako kaj napreduje delo in ali se moraš boriti z velikimi težavami?

»Delo je seveda težavno. Razen slabega finančnega položaja nas močno ovira tudi dejstvo, da se odborniki lahko sestajamo le o počitnicah. — Najprej je bilo treba dobiti prostore. Loška občina nam je šla na roko in nam z razumevanjem odstopila v svoji hiši na Mestnem trgu štiri sobe. Prostor je prav srečno izbran. Poslopje samo je zgodovinske vrednosti; prav tu se ustavlja avtobus, a v hiši je policijska stražnica. Tudi z omarami smo se že srečno založili. Nekaj smo si jih sami nabavili, a največ smo jih dobili v dar. Banška uprava nam je namreč v veliki naklonjenosti brezplačno odstopila omare, ki so tvorile nekoč inventar stare III. dr. realne gimnazije v Ljubljani, a so bile v zadnjem času spravljene v podstrešju realke.



Regulacija trga v Mariboru s kraljevim spomenikom, kakor sta si ga zamislila in predložila osnutek kipar B. Kalin in arh. Černigoj. (I. nagrada.)



Osnutek kiparja A. Dolinarja (II. nagrada). Tega bodo postavili pred Tivolskim parkom.

Kaj vse bo obsegal muzej tako starega in estetskega mesta in kaj že ima v svojih zbirkah?

»V poletju 1938. smo začeli sistematično zbirati predmete. Največjo dragocenost bodo v našem muzeju predstavljali čeovski predmeti, ki so jih doslej loški obrtniki zares skrbno hranili. Brez oklevanja so nam obrtniki izročili v varstvo dragocene čeavske skrinjice, ki so polne raznega listinskega gradiva, dalje starinske čeavske vrče, bandera in stenske podobe — stoletja stare predmete, kakršnih v taki meri ne premore kmalu kako naše večje mesto. Zelo homo ponosni tudi na relief loškega gospostva v obsegu 1,90 x 1,90 m. Z veliko vztrajnostjo ga že mesec izdeluje g. Grum, nastavnik meščanske šole v Škofji Loki s svojimi učenci. Istočasno nastaja pregleden hipsometrijski zemljevid našega ozemlja pod istim vodstvom. V delu imamo barvasto karto v merilu 1 : 2800, ki bo predstavlja Škofjo Loko z okolico v letu 1825; poleg te bomo izobesili ono z današnjim položajem. Primerjava obeh bo prav zanimiva in nam bo nazorno pokazala, v koliko je Škofja Loka napredovala po svojem obsegu v zadnjih dobrih stoletih. Izdelati nameravamo še več drugih kart, tako ono, ki bo prikazovala potek kolonizacije loškega freisinskega ozemlja, drugo z zemljiško razdelitvijo po naših vaseh itd. — V diagramih bom skušali ponazoriti gibanje prebivalstva, razvoj raznih gospodarskih panog, društveno življenje itd. Obiskovalcem hočemo nazorno predstaviti tipe naših meščanskih poslopij kot tudi onih iz okolice: mogoče kmečke domove enako kot stare kmečke bajte. Skrb za modeliranje je prevzela tudi naša meščanska šola.

V našem muzeju bodo zastopani domači slikarji, ki jih je loško ozemlje s svojo naravno krasoto precej dalo; saj je slovela Loka pred vojno kot bivališče slovenskih impresionistov. Nedosegljive originalne naj bi nadomestila vsaj fotografija, ki bo tudi sicer morala predstavljati važen del našega muzeja. Fotografirati bo treba znamenite freske, na katerih je prav loško ozemlje tako silno bogato (Križna gora, Suha, Godešče, Crngrob), fotografija naj nam predstavlja znamenite loške rojake (Krek, Tavčar, Cegnar); fotografija naj pa podpre tudi naše loško Tujsko-prometno društvo. — Zaradi tega nameravamo predstaviti obiskovalcu prirodne krasote našega ozemlja. Vsako poslopje bo treba pred delavlo fotografirati, da nam vsaj v sliki ostane ohranjena stara oblika; sploh je pa želeli, da bi Ločani malo bolj pazili na zunanost svojega mesta, saj se je v tem oziru v zadnjem času mnogo grešilo; naše društvo bi tudi v tem oziru moralo dobiti potrebno ingerenco.

V načrtu imamo dalje ureditev geološko-mineraloške zbirke našega ozemlja; saj je ta predel tudi v tem oziru tako pester. — V ostalem pa prihajajo v poštev za naš muzej prav vsi predmeti, ki kakorkoli spominjajo na vsa lokalna preteklost — tako slike na steklo, na katerih je naša okolica zelo bogata, listine posameznih rodbin, v kolikor že niso uničene, razne vezanine, umetnostnoobrtne izdelke itd. Pozvali smo tudi domača društva, naj nam oskrbe svoj historiat opremljen s primernimi fotografijami.

Naš ideal je, da bi zbrali po možnosti tudi vsa dela pisateljev, ki so obravnavali naš okraj s kakršnega koli vidika. Take literature je prav obilo, le da je močno razmetana po različnih revijah. Enako pa želimo priti do zbirke del, ki so jih napisali številni loški rojaki (Tavčar, brata Ušeničnika, Kos, Krek, Kohlar, Golar, Regan itd.). Ta zbirka bi predstavljala že lepo knjižnico.

Nadrtov je torej veliko. Jasno je, da bo težko vse uresničiti v bližnji bodočnosti — to pa predvsem zaradi težkega materialnega položaja, ki se v njem nahaja naše mlado društvo, navezano doslej izključno le na članarino. Prepričan pa sem, da bomo muzej leto za letom izpopolnjevali. Tu se naj uči domačin še bolj ljubiti svojo grudo, tuje pa spoznavati kraj, kjer preživlja dneve oddiha. Da smo na pravi poti, me je prepričalo zlasti lansko potovanje po Češkoslovaški republikli. Tam se vsak količnik važnejši kraj ponaša z vzorno urejenim lokalnim muzejem. Prav povsod, kamor nas je zanesla pot, so nas vodili po teh muzejih v prepričanju, da nam na majhnem prostoru lahko najbolj v kratkem, a tudi najbolj nazorno prikazuje svojo kulturno rast.

Ko je v tem pogovoru minil večer, sem bil vesel, da mi je prijatelj, tovariš in rojak podal tako lep pregled dela najmlajšega slovenskega lokalnega muzeja, ki je že prebolel porodno bolečino pod vodstvom predsednika dr. Blaznika ter obeta, da bo postalo pomembna kulturna postavka v razvoju tako starega in lepega mesta kot je Škofja Loka. Toda ne bo samo naloga tega muzeja, da reši samo stare premičnine, temveč bo moralo gledati tudi na zunanje oblike Škofje Loke. enega naših najlepših grajenih mest sploh, arhitektonsko odlično, ki naravnost kliče po restavraciji v smislu starega, slogovno svojevrsnega in enolnega mesta, ki pa je bilo tekom stoletij že zelo skazeno in je marsikatera lepota že izginila po krivdi neuvidevnih, odgovornih ljudi. Tudi v tem smislu bi bilo treba nekoč spregovoriti nekaj besed, kajti prav Škofja Loka ima vse pogoje, da postane naše najmlajše zgodovinsko ohraneno mesto, ki bo po restavraciji in smotrni modernizaciji postala naravnost turistična atrakcija. Toda najprej je treba odkriti njeno zgodovinsko podobo in pomen ter šele na tem graditi za bodočnost. In to je lepa naloga prav mladega Mestnega muzeja v Škofji Loki.

DRUŽINA

Pod večnimi stopami

Dnevi, tedni, meseci, leta in leta: to so stopi, ki venomer, tja do poslednjega vzdihla, udarjajo na osebo, ki je duša doma in ki je gospodinja in mati. Mnogotere težkoče nosi na plečih, da o porodnih bolečinah niti ne govorimo, ki bi ob njih marsikak možki obupal in se uničil. In nato novorojeno dete in skrb zanj od jutra do noči. Na koliko stvari mora misliti mati, ki je časih še sama na pol otrok: na čas jedil, na tisto kako in kje, na temperaturo in sonce in senco, na čistočo, na perilo, na kopel in sprehod, na nevarnost jutranje megle in hlad večera, na varnost zoper ooldansko vročino in ponočni hlad, na vogale in robove miz in na varljive stopnice, kamor se more glava zadeti in kjer se utedejejo nerodne nočice spotakniti: na police oken in ograje balkonov, kamor more otrok splezati; na škarje in nože, ki bi se utednili z njimi igrati; na vaze, ki bi jih nemara vrgel na tla; na razgrete kozice in vroče lonce, ki se more z njimi smrtno ponesrečiti; na gumbce, ki bi si jih vtaknili v nos ali uho; na bučike in šivanke, ki se utedeje z njimi zhosti ali jih pogoltniti; na gnojno jamo, na hlev, na ogenj, na vse, vse mora mati paziti od jutra do noči in ponoči.



Otrok je kakor voda, zmeraj teče, teče, nikdar ni pri miru...

Mimo vsega tega je tu še mož in ostali družinski udi, ki mora gospodinja poskrbeti zanje in še imeti brige za gospodinjstvo. Ali ima pri tem še kaj časa, da bi pomislila nase? In še kaj volje za to? Nikakor; sebe mora pozabiti. Ali ima vsaj ob nedeljah svoje razvedrilo kakor drugi? Kje neki! Kako je vsa izgarana, ko se odpravlja z otroki na očetov poziv na nedeljski sprehod! Rajši bi ostala doma, se ulegla in počivala. Toda brez matere — ne gredo otroci.

Ali mogoče vendar kdaj kdo zapazi, da je mati bledih lic in da bi bila potrebna oddiha? Da bi kdaj imela kaj miru, da bi se ji kdaj ne bilo treba brigati prav za vse, da bi se mogla usesti za po-

grnjeno mizo, da bi nosili kdaj drugi njej na mizo, kar so skuhalo druge roke! Kako lepo bi bilo to! A tedaj že zbolijo mala hčerka in mati zares ne more nikamor na oddih; ali pa je vprav tiste dni treba prenoviti žimnice in zola in stole; ali pa pride račun od zobozdravnika, ki je tako visok, da pogoltnje vse prihranke. Ali pa je treba fantu posebnih ur v tujem jeziku, in hčerka bi rada na taborenje; torej, mati opusti misel nase.

Marsikatera mati ima pa še vse druge nadloge na glavi. Tu so tisti malenkostni drobci za sleherni paro — najhujše stope! Paziti ji je treba na vsak kosček mesa, ki ga položi otroku na krožnik; na kos kruha, ki ga da fantu za v šolo, čeprav bi bila ona bolj potrebna mesa in kruha, ko dela še

ponoči, da kaj zasluži in te ure pritrga svoji utrujenosti, da zasluži nekaj dinarjev in da more s tem pičlim zaslužkom odriniti najhujšo bedo vsaj za dan. Druge spet se mati z neskončno potrpežljivostjo in ljubeznijo zavzema za ubogo, manj nadarjeno bitje; spet druge si pritrga vsak grizljaj od ust, da se more njen daroviti otrok posebej učiti glasbe. Po vse dni v tednu se ubija z delom za tuje ljudi, ob nedeljah pa mora urejati perilo in obleke za lastno družino. Ali pa se spet odreče že zaželenemu oddihu v nedeljo, ker mora zaradi bolezni stare matere »nekdo« ostati doma — in je tisti nekdo seveda ona.

Po vsem tem je tako bridko resnično, da pomeni biti mati, da živiš le za druge in nič zase, le za družino, za moža, otroke in še za druge, ki je nanje sicer ne veže »dolžnost«, a vendar to storiti mora, vprav zato, ker je ženska, mati, ne samo po telesu, marveč tudi — in to predvsem — po duhu. Zakaj občutek globoke, notranje dolžnostnosti sprži vseh živih bitij, vprav ta občutek je prava resnična vsebina ženske, je nekakšen častni dolg njenega spola.

Nemara se časih v bridki uri tolaži mati s tem, da bo nekoč, ko bodo fantje veliki, ko bodo »prišli k pametki«, vendarle boljše... Da bo tudi njej kdaj posijalo sonce brezskrbnosti. A če je že res kdaj »tako daleč«, takrat pa njene fante že drži življenjec v naročju in jih tira daleč od matere. Vse krog nje je pozabljeno, in neki tujec pride po hčer v njen dom in jo odvede k sebi, v svoj dom — in ona gre prisrčno rada z njim. Sin sledi poklicu ven v svet; Zbogom! Kaj bi — uroda — božja volja! Drugim ljudem so se otroci vdinjali, drugi bodo poželi, kar je ona posadila — in mati ostane praznih rok, nemara je le oproščena dela in skrbi. Resnično, zdaj ji ni treba nič več skrbeti in to je najhujša žrtev izmed vseh njenih žrtev: da ne sme živeti nič več zanje, za otroke.

Tiho in nejavno junaštvo je to, vsakdanje junaštvo mater in gospodinj. Pod večnimi stopami, s pogledom v delo in zaupanjem v božjo pomoč, jim potekajo dnevi; neopazeno, največkrat tudi brez vsakršnega plačila in priznanja. Ali so to žrtve? Mati te začudeno pogleda. Ne, da bi se žrtvovala, ji še na mar ne pride. Kar matere storijo, to je njih poklic, njih življenjska pot, je prav za prav resnično življenje; zmeraj dajejo, pomagajo, tolažijo, to je, da so — matere.

bolo kožo, najbolj rožnata lica; a tudi njena lepota je preveč debeluhna. Mnenje strokovnjakov se nagiba zdaj k Rusinji zdaj k Poljakinji. Poljakinja se imenuje »Francozinja z vzhoda«. Toda v neki baladi Adama Mickiewicza pošlje neki star plemič svoje tri sinove v svet, rekoč, da bo tistemu zapustil vse svoje imetje, ki mu bo prinesel domov najdragocenejši zaklad sveta. In vsi trije sinovi so se vrnili z... Litavkami.

Važni, pomembni glasovi postavljajo Američanko na prestol. Zenskam iz Rio de Janeira prišojajo najkrasnejšo postavico. A če govorimo o Američankah, imamo v mislih tiste s severa. V Združenih državah priznavajo prvenstvo lepote ženskam iz Minesote — a te so švedske krvi. V Kanadi pa slovijo ženske iz Montreala.

Moj prijatelj je kot artist prepotoval pač vse svet; ta pa pravi, da so najlepše Düsseldorfke. Potem imamo še Danko — »Francozinjo s severa«. In holandsko Junono... in še Švedinjo...

Zdaj vidite: kolikor sodb, toliko ugovorov. Prav natančno pač ni mogoče povedati, kje živijo najlepše ženske na svetu.

Sicer se pa dandanašnji zanimamo bolj za drugačne zadeve, kakor pa je vprašanje o najlepših ženskah. Vendar bi bil tisti svet lepši, ki bi se z razumom in s srcem oprijel ljubezni do človeka.



Za na pot

Na slikki viditi nekaj ličnih ovojov. Prozorni so in zato posebno pripravljeni za potovanje, da v njih zaviješ robce, ovrtnike, perilo itd. Pikičasta



Najlepša ženska

Kje na zemlji živi in biva najlepša ženska? Najlepša izmed vseh?

Če hočemo odgovoriti na to vprašanje, moramo predvsem poudariti, da niso narodi imeli v nobenih časih kakšnega skupnega ideala lepote; da biva celo med sedanjimi civiliziranimi narodi sporno vprašanje o ženski lepoti; da so celo eni in isti ljudje glede na to odvisni od nastrojenja tega in tega trenutka.

Navzlic vsemu imamo pa vendarle eno gledališče, a katerega moremo prepoznati to zadevo, ne da bi se spili: ženska visoke rasti in plemenitih potez bo pa le imela največ pravice do naslova kraljice. »Ne v skupnosti, marveč v pravilni meri poedinih udov, obstoja lepota človeškega telesa,« pravi že neki davni učenjak.

Dvojno je jasno:

Ženske gledajo na lepoto drugače ko moški. Preojojanje moških je moteno po evropskih spominih in občutkih. Če bi samo moški določali, bi dobila prvo nagrado hudičevka. Ženska občuduje »nedostojno žensko«, pač zato, ker sluti v njej neškodljivo tekmovalko. In slikar določa prav tako kakor ženska.

Kakšne so ženske temnih polti? Tiste z Balija in eploh Malajke, ki so zares očarljive. Japonski češnjev cvet — in posebno še Korejka — nas navdušijo s svojo ljubeznijo. Poznavalec Daljnega Vzhoda proslavlja Makanezjinje (z otoka Makao), kjer je oče Portugalec, mati pa domačinka. Vendar: iz najožje izbire odpadejo temnopoltno ženske. Naš okus se je obrusil na Veneri od Miloja, kar je na vsak način komično.

Blumenbach, ki je živel pred 150 leti, je imel v mislih Georgijko in Čerkesko, ko je izjavil, da so Kavkazi najčistejši in najbolj pristno človeško pleme. Čerkeska je bila tudi biser turških haremov. Vendar, koliko nas je, ki bi mogli to izročilo preiskati? Na mestu komaj dvajset — in ti so bili učenjaki, torej jim na noben način ni verjeti. Bil sem v Turčiji v tistih časih, ko so bile ženske še zastrte in nisem imel dobrega mnenja o njih lepoti. Videl sem samo debele gležnje. Evropejke, ki so obiskale turške hareme in hamame (kopališča) so bile jako razočarane. Nekoč sem za nekaj hipov videl prekrasno bitje na nekem turškem dvorišču, kamor sem bil pomotoma zašel. Ko sem povprašal, je bila to Čerkeska. — Ko sem prišel spet v Turčijo, zdaj ženske niso bile več zastrte — nisem mogel več primerjati, zakaj, zdaj ni bilo nič več onih tako slavljanih čerkeskih suženj.

Na Balkanskem polotoku veljajo muslimanske Albanke ko najlepše ženske. Odločno ugovarjam: jaz glasujem za Španjolko (judinjo španskega pokolenja), vendar je prekrasna glava iskričih se oči na prekratnem, mlahavem telesu.

Orient je treba po mojem mnenju črtati iz tega seznama.

Na nekdanjem Ogrskem, še pred svetovno vojno, so opevali Madžarke iz Velikega Varaždina. Podobne so Dunajčankam. A naslov najlepše ženske Dunaja je več let imela neka gospa Fleischer, in ta je bila Finka.

Ostanjejo nam še: Slovanke, Germanke in Romanke.

Francozinja je dražljiva, graciozna — to je res. Izmed romanskih žensk bi pa dal prvo mesto Romunki. Od vseh držav ima Romunija največ odstotkov lepih žensk. Vendar so — slabo ko Španjolke — preveč zavajene.

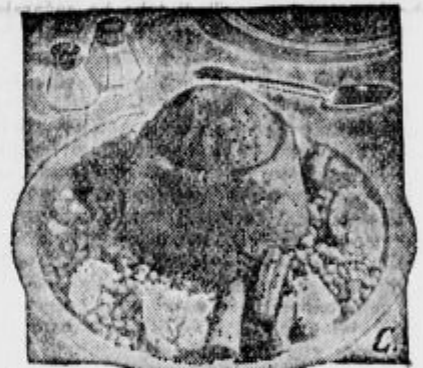
Španjka? Pred več leti sem bil zraven, ko so izbirali kraljico lepote v Madridu in, čujte, celo za razsodnika sem bil! Vendar niso bila dekleta, ki so bile zares lepote, na dotičnem odru, marveč so se sedele med gledalci v parterju. Španjka je pa nekoč dala Evropi zares priznano najlepšo žensko: to je bila žena Napoleona III., grofica Montijo, kasneje cesarica Evgenija. Nato je prišla na to mesto evropskih lepotic nekdanja avstrijska cesarica Elizabeta, rojena Bavarka. Če motriš mrtvaško masko Elizabete, moraš soglašati z mnenjem tedanjega sveta.

Po slovanskih deželah? Čehinja ima najbolj

torbica je iz gumijastega blaga in daš vanjo različne potrebščine za česanje in umivanje. Za glavnike in krtače je v torbici še poseben ovoj.

Nadevan mesen puding

Pudingovo posodo dobro namažemo, jo potresemo z drobtinami in napolnimo s 1 kg sesekljane mesa, pri čemer meseno goščo na straneh visoko razpotegnemo. Pustiš ostanek mesenine, da pozneje z



njo pokriješ nadev. Potem daš v izdobljeno mešanico napolnjenega graha, korenčka in cvetače, potlačiš in pokriješ, ko je posoda že polna, z ostankom mesenine. Nato daš pokrivačo na vrh in kuhaš v opari eno uro.

Izreki

o ljubezni in prijateljstvu

Pristna ljubezen je tista ljubezen, ki si želi kreposti in ki krepost tudi daje.

Pristna ljubezen je večna rastlina, ki ji korenine rastejo iz dna kreposti.

Prijateljstvo in ljubezen druga drugo izključujeta.

Kdor je občutil gorečo ljubezen, se ne zmeni za prijateljstvo; kdor je pa izčrpan v prijateljstvu, še ni ničesar storil za ljubezen.

Mnogo manj je popolnega prijateljstva ko izredne ljubezni.

V ljubezni človek človeka pozna, ker ljubita drug drugega; v prijateljstvu pa človek človeka ljubi, ker poznata drug drugega.

Teško je, ne se poročiti, a še dosti težje je, biti v zakonu srečen.

Ljubezen ti pride nenadoma, brez premisleka, iz temperamenta ali slabosti; poteza lepote te že privabi in priklene nase. A prijateljstvo se tvori le polagoma, po dolgem in podrobnem obvezanju. Koliko duše, dobre srca, nagnjenja, zvestobe in uslug nam mora kak prijatelj izkazati, da v mnogih letih dosti manj doseže, kot doseže časih v enem samem hipu kak lep obraz, kaka lepa roka!

(Po stari knjiži iz sredine 18. stoletja.)

Domisleki modne industrije

Razne modne tvrdke so se v poslednjem času brčkone jako temeljito bavile s proučevanjem starih, družinskih slik. Če bolj natančno pogledamo to stvar, smo bolj podobne prababicam, kot si to mislimo. Lase so nam spet navzgor počesali, krog vratu so nam privezali črne žametaste trakke in oblekli so nas v žumetka krila iz tafta. Ovrtniki tudi polagoma leze kvišku, in lične bluže so spet okrašene s trakovi in čipkami iz babilonskih časov. In pa — dobile smo tako široka ramena, kakršna so imeli ljudje pred 60—70 leti!

Beseda o modernih blagovih

Moderno blago je zlasti tweed, ki iz njega ne delamo le obleke, marveč tudi zastore. Vprav v teh mesecih imamo jako veliko izbiro tega blaga in sicer so težke in močne vrste, lažje in mehke in nekatere so ko pajčevina. A vse te vrste, dasi so tako različne druga od druge, so vendarle blago tweed, ki je dvojnato tkano, vsebuje mehke odtene barv, ki sličiijo rastlinskim barvam, kakršne domačini še sami izdelujejo, na primer pri nas v Srbiji in Bosni, in slednjič je na površju raskavo. — Blago tweed navadno tko dvojnato — in sicer tenke in debele vrste, ki sta po barvi sorodni in ki iz njih naredimo obleko in plašč. Nekatere nove vrste so na eni strani enobarvne, na drugi pa kvadratasti črt. Iz takega tweeda si naredimo jopico (kvadratasta stran) za h krilu (enobarvna stran). Kvadratasta stran imamo tudi za našive. Naškropljeni vzorec tweeda je jako trpežen glede na kakovost in na barvo. Ta krepki učinek je še večji s tem, ko sta bluza in ovrtnica prav močnih barv.

Za tako zvane popoldanske obleke uporabljamo blago jersey, krep ali druge mehke, volnene blagove. Skoraj vsak teden se kak novi blagovi iz umetne svile. Dozdeva se, da so zmeraj boljši, mehkejši in so manj mečkajo, kot so se te vrste doslej.

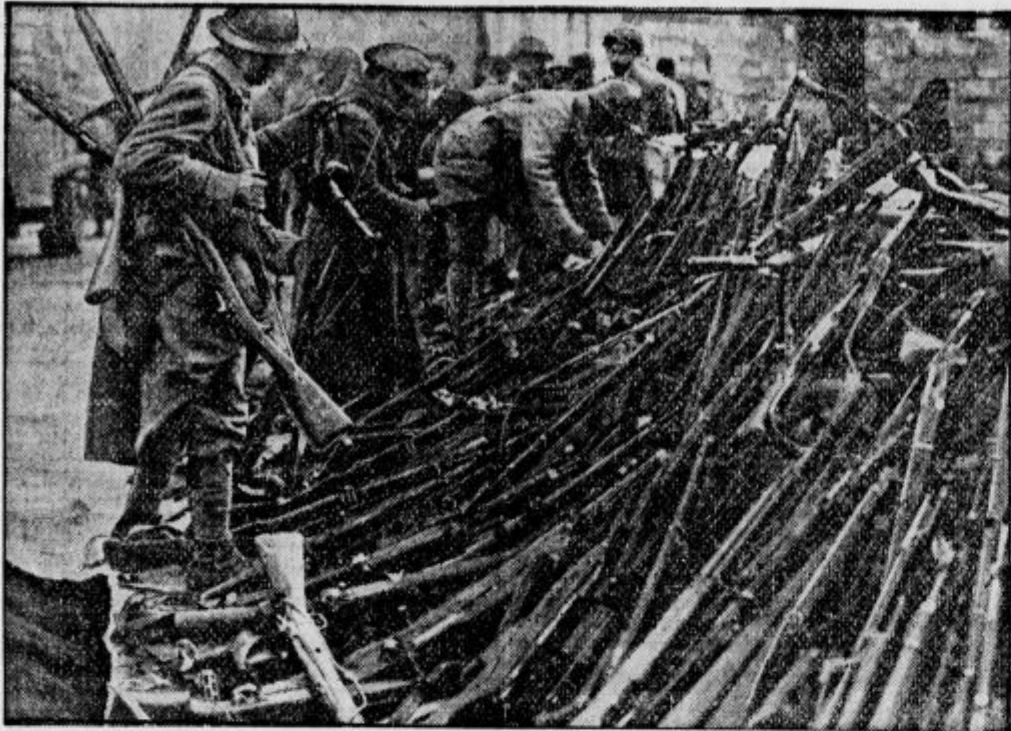
Večerne, slavnostne obleke narejajo iz tako zvanega »zlatega laméja« in sploh vsebujejo skoraj vsi lažji blagovi vtane laméjeve niti. Drugi krasni blagovi za obleke so povosčeni ali polosečeni, in nove vrste žamet je prav posebno odlične. Ne le, da se ta žamet ne mečka, se da tudi oprati in je po pranju mehak in nežen, kot prerojem. Mnogo najfiniših blagov je stikanih na roko; med



njim je nekaj tako muhasto stikanih, da je treba več ko ves dan dela za en sam meter tega blaga. Svilo še na več načrtov predelavajo, tako da imamo nov srebrni brokat, ki je vzorčast, z laméjem pretkan in polosečen hkrati. Nekatere svile so kakor kačja koža; spet druge so prevlečene z rumenim lošcem, da niti ne omenimo nove vrste svile, ki je videti, ko da bi poseben umetnik urezal prekrasne vzorce vanjo.

Iz zadnjih dni Katalonije

Francoski časniki opisuje strahote, ki jih je videl med reko beguncev, ki se je valila proti francoski meji



Vojska rdeče Španije se razhaja in v velikem neredu beži čez mejo v Francijo. Za cestami v bližini meje vojaki in miličniki odmetujejo orožje, ki ga francoski vojaki zbirajo in zlagajo na kupce.

Pariz, v februarju.

Na špansko mejo se lahko iz Pariza odpelje s kolodvoru Quai d'Orsay. Kolodvor je v podzemlju in skozi pariško podzemlje se vozite skoraj pol ure, preden pridete na prosto na zrak, na zemljo, po kateri vodi železna cesta tja dol, kjer se tudi odnekod iz španskega podzemlja preriva žaložna katalonskega naroda. Na orsajski postaji nas je pred blagajno št. 5 bilo več časnika, znanec iz vseh svetovnih dogodkov, ki so pretresali našo Evropo v zadnjih mesecih. Nekaj tovarišev sem spoznal iz časov, ko smo opazovali beg rdečih pri Irunu na francoske stran, z drugim sva zopet ločila težave in tegobe po španskih krajih v poletju 1938, drugi pa so zopet bili moji tovariši, ko smo v Godesbergu lovili na svoje fotografske aparate obraze, ki bi naj povedali več, kot pa suhoparna uradna poročila, na katera je s takim strahom čakal ves svet. Sedaj nas pa isto občutje strahu in groze čaka nekje drugod, tam doli globoko ob španski meji, kjer polja in vrtovi na leto dvakrat rdejo in kjer cvetlice za zimo odmirajo samo zato, da lahko sebe in svojo okolico presenčajo zmeraj z novimi barvami in vonji. Samo človek se ne zna spreminjati tako hitro in brez trpljenja: žaložna traja že nekaj dni, pa je bo vendarle dovolj, da bo temu izpila zadnje klice življenja, mladini pa vtisnila spomine groze in trpljenja za vse življenje.

»Drugo jutro smo bili že na španski meji«

Drugo jutro smo bili že na meji. V Perpignan-u sem dobil od prefekta dovolilnico, da lahko s svojo fotografsko kamero polovim vse, kar se mi bo zdelo najbližje temu, kar naj pretrese ves svet. Dobil sem tudi zagotovilo, da bo do meje, do Perthusa, šlo vse v redu, posej pa si naj pomagam sam, kakor vem in znam. Perthus je obmejna vasica na vrhu griča. Južna stran je v Španiji, severna pa v Franciji. Meja gre po sredini vasi čez vrh griča. Loviti smo že začeli prve vtise: beguncev je bilo tedaj še malo. To so bili begunci, ki so bili prvi ter so lahko ponesli s seboj vse, kar so le mogli spraviti na števila vozila. Bili so tudi ob blizu, do meje so imeli le nekaj kilometrov. Zato smo jih morali še učiti, kako se naj po »begunskoc« vedejo pred stekli naših aparatov in v katerem odsvitu bo njihov obraz izgledal najbolj neurečen. Toda zadnje dneve Katalonije smo morali iti opazovat tja čez mejo, vsaj do Figuerasa, če ne že do Gerone, kjer so tedaj še vedrili rdeči oblastniki. V pivnici, ki je bila edina v francoskem delu vasi, smo našli našega obmejnega komisarja in nadzornika španske varnosti. Pri našem komisarju smo hitro odpravili, slabši pa je bil sprejem pri španskem zastopniku, ki nam ni mogel dati nikakih poročil za našo varnost in naše delo.

Po dolgem moledovanju nam je dovolil prehod čez mejo. Čez pol ure se odpelje s svojim avtomobilom v Figueras, s svojim taksijem mu pa lahko sledimo, če nas je volja. Pač pa nam jasno izjavlja, da se vso pot nikdar ne bo ozrl na nas in tudi ne bo izstopil iz svojega vozila, če se nam kaj zgodi na poti. Ko nam že zastopnik rdeče policije ni mogel ničesar obljubiti, je bilo treba najti samo še voznika, ki bo s svojim avtomobilom hotel čez mejo. Med francoskimi taksiji nas sploh nikdo ni hotel peljati na ono stran.

»Iztaknili smo starega katalonskega voznika«

Iztaknili smo Katalonca, ki živi s svojo obrtjo že 20 let v Franciji in ki je postal med tem tudi že francoski državljan. Toda tudi ta nas ni hotel peljati. Izgovarjal se je, da ga imajo katalonske oblasti zapisane kot vojaškega begunca in da ga bodo sedaj v teh zadnjih trenutkih borbe gotovo takoj zaprili, ga čez noč preoblekli in oborožili in ga vtaknili v vojno službo v Figuerasu. Dolgo smo se prepirali z njim, nazadnje pa je pod bremenom dobre plače le pogljal svoje vozilo čez črto, čez mejo in se ves tresoč odpeljal na ta zadnji obisk svoje prave domovine. Nekaj časa je pogumno vozil za avtomobilom rdečega komisarja, toda pri prvem večjem zastoju se je policijski avto izgubil

v smeri proti Figuerasu, mi smo se pa morali prepirati s prvimi obmejnimi stražniki ter se prerivati skozi zabasano cesto. Do Figuerasa pa smo le prišli še dovolj hitro.

Figueras

Samo ena kavarna je bila odprta

Figueras je mesto s 15.000 prebivalci. Sedaj jih je bilo tam nad 45.000. Poveod vojaštvo, razcapano in umazano. Le redki so imeli površnike, če pa si pogledal malo bližje, si opazil, da tudi ta površnik le slabo pokriva višave čunje tistega, kar naj bi bila oblika. Hiše so večinoma prazne; izgledajo vsaj tako. Če je kdo od prebivalstva še ostal v mestu, tedaj so najbrž vsi zbrani kar v enem samem prostoru, vse drugo je pa na stežaj odprto in vsakomur na razpolago. Na obrobju mesta so bile vse stavbe še take kot so jih zapustili ljudje, ko so iz njih odšli, kar se je še dalo. Samo razbita vrata in pobita okna še vabijo tiste, ki so jih že izpraznili in sedaj beže proti meji ali pa se predajajo tistim, ki bi jih še veselilo, še enkrat oropati to revščino.

Samo v sredini mesta je še nekaj ulic, kjer se še ne pozna to razdejano in beg. Tam smo tudi opazili »našega« policijskega komisarja, ki je odhitel pred nami takoj za mejo. Bil je ves natak-njen in nam zaupal samo to, da mora takoj k državnemu podtajniku, ki je pribežal pravkar z rdečo vlado v mesto.

Po ulicah pa se vse trgovine že prazne, tudi v kavarnah ni več nikogar. Samo ena kavarna je bila še odprta in blagajničarka je še bila na svojem mestu. V kavarni je bilo polno gostov, žensk z otroki, ki so spali kar na marmornatih mizicah. Nikdo ni izpregovoril niti besedice. Vse je sedelo negibno in kakor začarano. Prišli bi morala kaka vila s čarobno palico, da bi tem bitjem zopet povrnila dar govora.

Nasproti je bil še en lokal razsvetljen. Pri plinski svetilki je brivec opravljal svoje delo. Bilo

je polno gostov, ki so mirno čakali svoj red, vendar tudi tod ni nikdo izpregovoril niti besedice. Tudi beračev ni bilo nikjer več, kajti vsi so opoldne dobili enak delež hrane: kos kruha in lonce kuhane leče. Samo okoli javnih poslopij in vojašnic so se vlačili lačni ljudje in upali, da bodo našli kakšne odpadke pri tistih, ki si lahko odrežejo večji kos kruha in ki so opoldne še vsi imeli popolno kosilo.

Zadnja seja rdeče vlade

Nad mestom, v višini 500 m pa se še sveti luč v oknih starega gradu. Naš znanec, policijski komisar, nas je popeljal na grič. Komaj smo se prerili skozi ogromno vrsto tovornih avtomobilov, oklopnih avtomobilov in vozil, ki so vozila ranjenec s fronte. Med njimi se je s fronte vračalo polno miličnikov, kar se nam je zdelo čudno. Toda naš komisar nam je kmalu pomagal iz uganjanja. Miličniki zapuščajo fronto, ker nimajo več streliva in orožja. Drli so kvišku proti gradu in utrdbam okoli njega.

Tik pred vhomom v grad je bila cela vrsta luksuznih avtomobilov, kajti tam za razsvetljenimi okni predseduje Negrin pravkar zadnjemu ministrskemu svetu na španskih tleh. Na sejo je prišlo le malo ministrov. Kakor smo izvedeli kmalu nato, je moral Negrin še te precej hujskati, da so vzdržali z njim do konca posveta. Med vsemi ministrskimi vozili pa je bilo najlepše in najluksuznejše vozilo s številko M. C. 108, osebno vozilo predsednika rdeče vlade Negrina. Komaj nekaj metrov od tega vozila pa so delili vojakom in beguncem obrok večerje: kos kruha in lonček leče.

Starček, ki je prišel 350 km daleč

Ko smo se vračali izpred ministrskega gradu, smo našli na starčka, ki je na skromnem vozičku prepeljal svojo revščino in iskal zatočišča proti meji. S tem vozilom se je umikal vojni že več tednov in na vozilu se je komaj držala še pokonci mlada žena z otrokom. Prihajal je iz pokrajine Omellon in je s svojim osličkom pripeljal to vozilo že 350 km daleč upajoč, da mu vojna ne bo sledila zmeraj za petami. Potožil nam je, da se nikdar ni zanimal za politiko. Zanj je bila svoboda krava, kokoši in majhno posestvo, ki ga je vojna uničila. Sedaj pa že več tednov išče tako svojo avobodo in ker je že precej globoka noč, se bo umaknil pet metrov od ceste in med kolosi voza pripravil posteljo zase in za svojo snaho.

Prenočili smo na brivskih stolah

Vrnili smo se zbiti v Figueras in ker nismo mogli dobiti nikjer primernejšega prenočišča, smo se z zadnjim brivcem v mestu pogodili, da nam je za noč prepustil svoje brivske »hotelce«, da smo lahko vsaj nekoliko zleknili svoje telo. Toda tega mu nismo mogli preplačati z denarjem; vdal se je šele, ko smo mu izpraznili svoje tobačnice.

Zjutraj zgodaj so nas že vrgli s teh brivskih sedežev. Komaj smo pretegnili svoje kosti na svežem zraku, že je presekalo zrak zateglo rjovenje siren. Nekje na obzorju so se pojavile tri pike, ki so se bližale z neverjetno naglico. Nikdo v Figuerasu se ni več pripravil na obrambo, nikdo ni pihel h kakim protiletalskim topovom, če so jih sploh lahko kaj namestili v tem hribovju. Letala so zato mirno prikožila nad nas ter odletela nato nad cesto, ki vodi iz Figuerasa proti Geroni. Na cesti se je pomikal vojaški prevoz s strelivom in orožjem. Kakor smo pozneje izvedeli, so tega razglašali.

Peš nazaj do meje

Nam pa se je sedaj mudilo nazaj proti francoski meji. Cesta je bila tokrat že vsa črna ljudi



Stranjena reka razcapanih beguncev dere čez francosko mejo. Koliko gorja zre iz teh izmučenih obrazov! Koliko strahu tudi pred bodočnostjo! In vse to so zakrivali boljše viki.



Slika, ki govori za cele knjige. Francoski orožnik sprejema nesrečno mater z otrokom.

in v Figueras je pravkar pripeljal tovorni avtomobil skupino beguncev. Po dolgih prošnjah so tudi nas vzeli na vozilo in nas odpeljali proti francoski meji. Toda 6 km pred mejo so nas miličniki spodili z vozila. Vkljub našim protestom so vse starčke, žene in otroke spodili s tovornega avtomobila, češ da francoska meja še ni odprta in da ne more nikdo čez mejo. Ni nam ostalo nič drugega, kot da smo se odločili, da odidemo peš na mejo.

Smrtna borba za kos kruha

Cim bolj smo se bližali meji, tem težje se je bilo prerivati skozi množico, ki je postajala zmeraj gostejša. S francoske strani je pripeljal po cesti tovorni avtomobil. Bil je poln kruha, ki ga je poslal Rdeči križ v Figueras. Po cesti ni mogel naprej in se je skušal izogniti na desno, pa se je prevrnil. Ves tovor kruha se je razsul po jarku in kot divje zveri so se ljudje vrgli nanj. Naenkrat je postala gneča na tem mestu neznošna. Nikdo ni mogel več naprej in tudi ne nazaj. Nege so nam postale nepotrebne, prenašal nas je na levo in desno val ljudske lakote po mili volji. Ko je splahnel tudi že vonj po kruhu, se je množica nekoliko zredila. Blizu mene je plaval ves čas v

Redna stolica
Decipilate
Oglas reg. S. Br. 31430 dne 24. XII. 1935.

zraku tudi starček, ki je tudi upal, da bo vzdržal v tej borbi za kruh. Lakoto so izdajala samo grozno vpadla lica in odprta volina pod nosom: suha usta so bila na široko odprta in bilo bi treba vtakniti vanje samo kos kruha, pa bi bilo dovolj. Kajti starčka je ta borba tako stisnila, da je od bolečin in slabosti umrl. Nikdo ni opazil te smrti in tudi vzkliknil ni. Pljuče so bila tako stisnjena, da niso mogla več spraviti niti odmev glasu čez strašen, rumen rob zob na čeljustih. Ko se je množica nekoliko razšla je vedno padlo starčkovo truplo na cesto in ženske so zastokale, kot splahene rase ob potoku. Šele tedaj so opazili, da je mrtev.

To nemogočdo je nenadoma prevpil rezek krik nesrečne matere, ki se je borila za kos kruha z otrokom na prsih. Otroka so ji tako stisnili, da je tudi otrok umrl v njenem naročju.

Beg skozi železniški predor

Pod klancem so si ženske hotele nato tako pomagati, da bi zbežale na francosko stran in do kruha skozi železniški predor pod hribom. Kot jata pišcev so se zaleleti proti predoru najprej otroci. Z vrha griča je bilo videti predor, ki se je začel na španski strani in se odpiral na francosko stran. Predor je moral biti iz te perspektive zelo kratek. Vse se je vsulo proti predoru posebno še zato, ker so za ovinkom opazili, da je na francoski meji gneča še večja kot pa je bila v borbi za kruh ob cestnem jarku. Kaj vse se je moglo nato goditi v tem predoru! Čez ves dan se je slišalo nato, kako so matere vpile po predoru in iskale svoje otroke, ki so jim zbežali skozi predor naprej. Predor je bil dolg in železniški promet tisti dan še ni bil ukinjen. Na obeh straneh so ta beg skozi predor urejali španski in francoski stražarji. Kdor je prišel skozi predor na francosko stran, je zopet izginil nazaj proti španski meji, da najde tistega, ki je mogoče še zaostal v temi ali pa v jarku.

BOUVIER
SAMPANJEC
GORNJA RADGONA

V ves ta nered ob meji in v predoru pa je nekdo prinesel vest, da je Gerona padla. Daleč je še bila Gerona, toda vsakdo je zasluhlil, kakor da je najhujše že zares za petami in da je vojna še tako kruta, da jih bo zagrabila ravno tam, kjer so mislili, da se bodo lahko umaknili pred njo. Samo vojne nikar, vojne nikar. Samo v tem je bila največja groza, kajti huda je vojna, kjer oče, brat in mož branita domovino, toda še stokrat hušja je vojna, kjer brat mori brata. V tem sovraštvu in obračunavanju se pomika fronta skozi družine, domove in kmetije. Anarhija rdečih pa jih sedaj goni proti meji, kajti pred nacionalisti je treba vse opreniti, vse požgati in vse izprazniti. Razdejanje naj bo popolno, da bo nesreča trajala še desetletja! Zato je treba izrabljati najgloblji človeški čustva in jih razbičati do najhujšega.

»Marokanci gredo!«

Vest, da so nacionalisti že v Geroni je še razpihnila čustva panike, kakor da bi se razlil vulkan, ki bo s svojo lavo zasul vse pod seboj. Zato je treba izrabiti strah žena in otrok tako, da bodo za vsako ceno napravili še pot 10 m in zbežali preko meje v Francijo. Ko se to ni hotelo pomagati, pa je nekdo vrgel v to preplašeno množico še vzklik: »Marokanci, gredo Marokanci gredo!« — Kar se je tedaj zgodilo, je bilo neverjetno! Kje so bili tedaj še Marokanci. Toda pritisk ljudi na mejo se je potrojil in kar ni moglo na mejo, se je spuščalo proti predoru, odkoder je še pozno v noč odmevalo vpilje preplašenih in nevarnih žena, ki so iskale svoje otroke.



Grobnice in spomenike

Vam v zimskem času izvrši po globoko znižanih cenah

kamnoseško kiparsko podjetje
FRANJO KUNOVAR
pokopališče Sv. Križ-Ljubljana
telefon 49-09

Vsem svojim cenj. odjemalcem vljudno sporočamo, da nam je oblast pod pritiskom konkurence s strogo kaznijo zabranila razdeliti darila med naše odjemalce v obliki

reklamnega žrebanja

veliko izbiro blaga za moška in damska oblačila na zalogi, kakor tudi najmodernejšo damsko konfekcijo do 11. aprila po izjemno znižanih cenah!

F. I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29 in 30

sklicevaje se na paragraf 32. zakona o pobijanju nelojalne konkurence, dasiravno se je dosedaj slična reklama v naši državi izvajala. Prav to, da so razne tvrdke lani in še preje razpisovale reklamna žrebanja, nam je dalo povod, da smo letos tudi mi to storili. Prosimo naše cenj. odjemalce, da vzamejo ta preklic dobrohotno na znanje, ter jim obenem sporočamo, da imamo za pomlad

Posestva

Stavbna parcela

5000 m², na najlepšem prostoru v Medvodah — naprodaj v celoti ali delno. Vprašati: Svetje 6.

Družinsko hišo

v vrtom, blizu Maribora, prodam. Poizve se: Herman, Strma pot 7, Maribor. (p)

Gozd

na lepem sončnem kraju, ki meri okrog 6000 m² — prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1922. (p)

Štiristanovanjsko vilo

v lepem vrtom in dvoriščem, prodam. Rožna dolina, Predjamska ulica št. 43. (p)

Trgovska hiša

4-letna dobro ideočna trgovina, tudi stavbišče, naprodaj. Ponudbe v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Dobro ideoč« št. 2034. (p)

V Brežicah in okolici

so naprodaj hiše, krasna stavbišča, vinogradi, sadovnjaki in gozdovi ter zaokroženi deli Attemsovega veleposestva. — Pojasnila pri inž. Miklau Otmar, Brežice. (p)

Prodaj

obličkano podjetje — opekarno: ena sušilnica 32 x 10 m, druga 20 x 5 m, peč za 40.000 opek, nova stanovanjska hiša, 2 orla in semlje. Pire, Maribor, Betnaska 1. (p)

Kunaver Ludvik

građbeno-strokovno nabavljeno posredovalec — Cesta 29, oktobra št. 6, telefon 37-33, ima naprodaj večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vrt. — Pooblaščen graditelj in sodni cenilec za nasvete brezplačno na razpolago.

Gostilina in trgovina

na zelo prometni cesti v Ljubljani, se prodaja z vsem inventarjem in zalogo vred. — Gostilina in trgovina je stara in dobro vpeljana. Dvorišče in dobro urejen vrt s sadnim drevjem sta z novo ograjo zaokrožena. — Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Zelo ugodna prilika« št. 1966. (p)

V Slovenski Bistrici

(v mestu) je naprodaj obsežno, arondirano posestvo, bivša last grofa Salma, z živim in mrtvim inventarjem. Velika hiša in obsežna gospodarska poslopja tik farne cerkve in ob državni cesti. Hiša je za vsako obrt primeren. K posestvu spadajo njive, travniki, gozdovi, sadonosniki. Informacije daje Ivan Krošl, uradnik, Slov. Konjice. (p)

Večjo novo hišo

v Ljubljani — kupim. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Donosno« št. 2026.

Stavbna parcela

ob kolodvoru in državni cesti, naprodaj. Št. Vid nad Ljubljano 28. (p)

Hišo

v bližini Sv. Jožefa — ugodno prodam. Naslov v podr. »Slov.« v Celju pod št. 1982. (p)

Stavbna parcela

v mestu Mariboru, naprodaj. Pisemne ponudbe v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Lepa lega« št. 2033. (p)

Hiša z vrtom

v Ljubljani, Stožice — ugodno prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1960. (p)

Tristanovanjska hiša

z lepim vrtom zaradi premeščenja, ugodno naprodaj v Vodmatu. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 2171. (p)

Parcelo

z velikimi delavnicami za lahko industrijo, v sredini mesta, takoj prodam. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Redka prilika« 2130.

Manjše posestvo

zaokroženo, v bližini ljubljanske okolice, prodam po ugodni ceni. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2017. (p)

Upokojenci!

V Savinjski dolini ceno naprodaj majhno sončno posestvo, hiša in pritlikline. Pojasnila daje: Ulaša, Sv. Jurij ob Taboru.

Hiša

sredi Maribora, in stavbna parcela, krasno ležeče ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Slov.« v Mariboru pod št. 2027. (p)

Donosno posestvo

35 orolov, zaokroženo, ravna, večinoma travniki, ugodno naprodaj. — Pojasnila: Damis, Spodnje Radvanje 29, Maribor

Parcelo

1000 m² prodam straven Rimske toplice. Do trgovine, cerkve in šole dve minuti. — Pojasnila daje: Knez Franc, Ogeče 23, Rimske toplice. (p)

Posestvo

na sončni legi za štiri govedi, hiša in gospod. poslopja, naprodaj. Cena po dogovoru. Izve se pri organistu pri Sv. Lenartu nad Laskim. (p)

Prodaj ali dam v najem

novonastropno dvostanovanjsko hišo na potaji Poljčane. Takojšnja vselitve. Električna razsvetljava in voda v hiši. Več se izve pri lastniku Antonu Golobu, Poljčane.

Nova hiša

z vrtom, pri postaji Vel. Mlačevo št. 13, naprodaj.

Enodružinska hiša

naprodaj. Jarše 33, Ljubljana. (p)

Parcelo

prodaj pri Sv. Krištofu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2180. (p)

Majhno posestvo

s 1150 hmaja, prodam za 45.000 din. Drenik, Braslovce, Preserje 12. (p)

Stavbne parcele

naprodaj. — Informacije: Mizarstvo Živalič, Guncija, št. Vid nad Ljublj.

Stavbne parcele

ob Dolenjski cesti ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2106.

Trgovska hiša

v sredi Maribora, naprodaj. Informacije v pisarni dr. Faningerja v Mariboru.

Stavbna parcela

1000 kv. m, prodam v sredi Grosuplja, Ahlin Jože, Grosuplje 9. (p)

Lepo parcelo

677 m², prodam pod ugodnimi pogoji. Cankarjevo nabrežje št. 15, gostilna Kralj. (p)

Dvostanovanjsko hišo

z lepim razgledom, v Kamniku, prodam. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1838. (p)

Parcelo za Bežigradom

za zgraditev vile kupim. Ponudbe s navedbo cene in lege je poslati upravi »Slovenca« pod »Sončno« št. 2084. (p)

Večstanovanjsko hišo

dobro ohranjeno, kupim v Ljubljani, Mariboru ali Celju. Ponudbe s navedbo cene v upravo »Slov.« pod »Obrestovanje« 2092.

Posestvo z mesarijo

na prometnem kraju, poleg tovarne, blizu mesta, naprodaj. — Ponudbe v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Takoj« 1901.

Hiša

šele dograjena, enostanovanjska, dvosobna, pritlikline, večji vrt, ob državni — ugodno naprodaj. Ponudbe v podr. »Sl.« v Celju pod »26.000« 1983.

V Brežicah

je naprodaj dvostanovanjska nova vila po jako ugodnih kupnih pogojih. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2143.

Dvonadstropna hiša

8 stanovanjska, solidno zidana, na lepi točki, v sredi bližini centra, naprodaj. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Nova hiša« št. 2117. (p)

Stavbna parcela

ob cesti Smartno-Litija, 2080 m², krasna lega, prodaja Breznikar Jože, Smartno-Litija. (p)

Kupim

parcelo ali staro hišo za podreti v centru Ljubljane. Ponudbe upr. »Slov.« pod »Brez posrednika«, 2174.

Lepe parcele

travniki, njive in gozd naprodaj na dražbi dne 14. febr. 1939 ob 2 pop. v Sostrem.

Stanovanje

dvo- ali enosobno oddam. Poljanec 36, št. Vid nad Ljubljano. (p)

Trisobno stanovanje

s kopalnico in vrtom, lepo oddam s 1. marcem. Ljubljana, Vodnikova c. št. 126. (p)

Majhno stanovanje

v vili oddamo takoj (2 sobi, ena z ognjiščem itd.), južna lega, Puharjeva ul., suteran. Vprašati pod 350.



Stanovanja

ISČEJO:

Stanovanje

eno ali dvosobno iščem s 1. marcem. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Resno«, 2189.

Enosobno stanovanje

išče uradnica v Ljubljani. Ponudbe upravi »Slov.« pod zn. »Točna plačnica« št. 2030. (p)

Stanovanje

tri- ali štirisobno: 1800 tridanska družina odraslih. Ponudbe v upravo »Sl.« pod »Center Ljubljane« št. 1833. (p)

Dvosobno stanovanje

po možnosti s kopalnico, iščem s 15. aprilom. Ponudbe s navedbo stanarine poslati do 17. t. m. v upravo »Slov.« pod šifro »Uradnik« 2029. (p)

ODDAJO:

Enosobno stanovanje

s kabinetom, in prazno sobo oddam. Idrijska 3.

Stanovanje

oddam s 1. marcem. Rožna dolina, Cesta XIII., št. 5.

Enosobno stanovanje

oddam. Savlje št. 50, Jezica. (p)

Krasna stanovanja

in tri lepe lokale v novi stavbi oddam. Ptujška c. 33, Tezno, Maribor. (p)

Dvosobno stanovanje

s kuhinjo — odda Jernej Frangeš, Bohova 29, p. Hoče. (p)

Dvosobno stanovanje

(prenovljeno) oddam mirni stranki. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2114.

Upokojencu

nudim stanovanje, hrano in drugo oskrbo po primerni ceni, takoj ali pozneje, za daljšo dobo ali tudi za stalno. Lepe izletne točke, lahko se udeležuje lova in ribolova. Avtobusna zveza z mestom in železnico. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1797. (p)

Vnajem

ODDAJO:

Kovačnico

s vsem potrebnim orodjem in stanovanjem, oddam v najem pri banov. cesti, v prometnem kraju. Naslov v upravi »Sl.« pod št. 1872. (p)

ISČEJO:

Majhno posestvo

v Celju vzajem v najem. Zemlji, Velenje. (p)

Gostilno ali vinotoč

vzemem v najem. Najemniplačam za pol leta naprej. — Alojzij Premrov, Kranj. (m)

Pekarno

v prometnem kraju vzajem v najem. Ponudbe v podr. »Slovenca« v Celju pod »Dobro promet« 2168.

Špecerijsko trgovino

na prometni točki Ljubljane, prevzamem ali kupim. Ponudbe s pogoji: poštno ležeče: Strah — Maribor. (m)

Prodajmo

Večjo množino sena

prodam. — Ponudbe upravi »Slov.« pod »Seno« 2157.

Dira

ugodno naprodaj. Poizve se Kongresni trg 14, dvorišče.

Mlekarno

na prometni točki zaradi takojšnje selitve prav po ceni prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 2129

Pozor!

Partija prvovrstnih šivalnih strojev in koles prav po ceni naprodaj pri »Promet« (nasproti križanske cerkve).

Trgovino

na najboljšem prostoru v mestu, takoj prodam. Najemna nizka. — Ponudbe upravi »Slov.« pod »Odpočevanje«, št. 2176. (p)

Šivalne stroje in kolesa

prvovrstnih znamk — tudi krojaške in čevljarke po ceni — rabljene stroje od 300 din naprej prodaja — Triglav, Resljeva 16.

Delavnico

za ključavničarsko obrt oddam, oziroma prodam kompletno orodje v njej. Nahaša se v centru mesta. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Prilika 9000«, 2188.

Gola resnica je,

ne zgolj reklama, da vse dobro ohranjene predmete najbolje kupite in prodaste pri: ABC Ljubljana, Medvedova c. 8, tel. 24-44, poleg kolodvora. (p)

Otroški voziček

globok, malo rabljen, ugodno naprodaj. Cerkvena 1, Šavs. (p)

Nov šivalni stroj

prodamo. Pol leta učeno brezplačno šivat obleke. — »Julijana«, Gosposvetska 12

(Pohištvo)

Spalnice

kuhinje, posteljne mreže in drugo pohištvo najceneje pri Andlovic, Komenskega ul. 34. (p)

Samo 360 din

stane naša nova otomana

Izkoristite priliko

E. Zakrajšek

Ljubljana, Miklošičeva c. 34

Mreže za postelje

izdeluje in sprejema rabljene v popravilo najceneje Alojz Andlovic, Gregorčičeva ulica št. 5 (pri Gradšču). (p)

Prodajmo

več lepih modernih spalnice in drugo pohištvo po zelo ugodni ceni. Ogleda se v št. Vidu nad Ljubljano 36, (tik zadnje tramv. postaje.)

Modroce

vrhnje 180 din, mreže po 90 din, peresnice po 260 din, posteljne odeje dobite po najnižjih cenah pri

Sever, Marijin trg 2

nasproti frančiškanske cerkve.

Dve spalnici

elegantni in kuhinjo takoj po ceni prodam. — Lužovec Franc, mizar, Požen 28, p. Cerklje. (p)

Modroce

posteljne mreže, železne zložljive postelje, otomane, divane in tapetne izdelke nudijo najceneje

Rudolf Radovan

tapetnik — Mestni trg 13 Ugoden nakup morske trave, žime in cvilna za modroce ter blaga za prevleke pohištva.

Objave

Potniki v Anglijo, pozor!

Priporoča se cenena, solidna hiša: »Continental Home, North End Road, 135, London W 14. Hišo vodi izkušena Jugoslovanka. — Pismene informacije pri gornjem naslovu! (p)

Denar

Finanserja

ali družabnika z 30—50.000 din gotovine, iščem za dober že vpeljan sezonski import. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Sigurno« 2179.

Ženitbe

30 letna gospodična

želi spoznati državnega ali mestnega nameščenca. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Skromnost« 2195.

Gospodična

resnih življenjskih nazorov, bi poročila mirnega in dobrončnega gospoda v državni službi višje kategorije. Resne ponudbe upravi »Slovenca« pod »Sododnja hiše v Ljubljani«, 2181. (p)

Auto-motor

Tovorni Chevrolet truck

zelo ohranjen, ugodno prodam. Kovač, Izlake.

Petsedežni avto

zelo dobro ohranjen, se po nizki ceni prodaja, Šušteršič, Frankopanska 21. (p)

Ugodno prodajmo

avtobus Tatra in avtobus Mercedes diesel traktor, osebni Ford ameriški, Opel Super, DKW, Škoda, vsi v dobrem stanju. Beka, Celovška c. 38. (p)

»SLOVENE«

prihaja v mnoge slovenske družine

neprekinjeno že nad 50 let. — To je dokaz zvestobe do starega prijatelja, zaupanja v njegovo zanesljivost

Zahtevajte »Slovenca« na ogled tudi Vi in pišite na naslov: Uprava »Slovenca«, Kopitarjeva ulica št. 6, Ljubljana

Samostojnega korespondenta (-injo)

v slovenskem, srbo-hrvatskem in nemškem jeziku, perfektnega stenografa, sprejme industrijsko podjetje v Mariboru. Ponudbe na upravo »Slovenca« v Mariboru pod zn. »Samostojna moč« 344/1986.

V veliki tovarni vagonov sprejmejo

več ključavničarjev, dreverjev in elektrovarilcev. Pismene ponudbe poslati na »Propagando« a. d. Beograd, pošt. predal 409 pod »1088«

Od prvega koraka do poslednjega

za masažo

DIANA
FRANCOSKO ŽGANJE

Prodamo

Pocenili smo vsa zimska oblačila, perilo itd. Presker, Sv. Petra cesta 14. (1)

Poročne prstane, ure, verižice, uhane, kakor tudi očala - kupite zelo ugodno pri Josipu Janku, urarju v Kamniku, Šutna, nasproti farne cerkve. Podružnica v Mariboru, Jurčičeva 8.

Šivalni stroji proti gotovini kakor tudi na obroke. - Zahtevajte prospekt. Sprejemam zastopnike. Josip Uršič, šivalni stroji, kolesa in otroški vozički, Celje, Narodni dom.

VERITAS

Šivalni stroji po najugodnejših cenah, tudi na ugodne mesečne obroke v trgovini

Splošna trg. družba z o. z. št. Vid nad Ljubljano

Rabljeni stroje vzamem v račun.

Šivalni stroji po najugodnejših cenah, tudi na ugodne mesečne obroke v trgovini

Splošna trg. družba z o. z. št. Vid nad Ljubljano

Rabljeni stroje vzamem v račun.

Prodaj

16 polovnjakov dobro sortiranega vina. — Stojan, Poljčane. (1)



»VELEBIT« otroški vozički

ZAGREB, Mesnička ul. 7/II. na dvorišču

Najnovejši do sedaj se nevidni modeli za 1939 v specialni in največji trgovini otroških vozičkov. Prodaja za gotovino in na odplačilo. Cenik s slikami brezplačno. Izrežite oglas zaradi naslova.

Krojaški stroj dober, železna peč, globok voziček, poceni prodam. Marenčičeva 3. (1)

Čebele 40 kranjčev prodam. — Cena po dogovoru. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2125. (1)

Mlekarna v centru, se zaradi odpotovanja ugodno prodaja. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2104. (1)

Pozor! Prvovrstni premog, drva, koks po najnižjih cenah

Podobnik V. Tržaška c. 16 — tel. 33-15

30 sodov po 500 litrov primernih za transport - prodam. — Franc Zorec, Breg 76 pri Ptuj. (1)

VINA Vam nudi Centralna vinarna v Ljubljani v svoji posodi najugodnejše

TELEFON ŠTEV. 25-73

Šivalne stroje in kolesa prvovrstnih znamk, tudi rabljeni stroje: krojaške, ševalske cilindrice, od 300 din naprej - prodaja »Triglav«, Resljeva 16.

Suha drva bukova in hrastova, tudi posamezne vagoni, ter hrastove deske, suhe, 8 let stare, od 28-55 mm, nudi Juddnič, Semič, Praprotni. (1)

Sveže najfinije norveško **ribje olje** iz lekarne dr. G. PICCOLIJA v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam

Ročno tkalno stavev kompletno, in 15 brisac prodam vse za 150 din. Priložite znamko za odgovor. Ponudbe pošljite na upravo »Slovenca« pod »Lahko tkanje« 2069

Dvokolesa namo najboljša svetovne znamke: Steyr - Waffner, Dürkopp, Opel, Viktorija, ter cenejša kolesa že od 570 din naprej dobite tudi na obroke pri tvrdki Albin Cvetko — Poljskava, Pragersko. — Zahtevajte cenik brezplačno! (1)

Medarna

Prva specialna trgovina za med, Ljubljana, Zidovska ul. 6, nudi prvovrstno sortirani cvetlični med lastnega pridelka in od najizkušenejših čebelarjev, po najnižji ceni. Na debelo in na drobno.

Postelje

naprodaj. — Vprašati v upravi »Slovenca« pod št. 1968. (1)

Srajce, spodnje hlače, kravate, maje, nogavice še vedno najceneje pri L. Tomšič, Sv. Petra cesta 38. — Pri zimskem blagu velik popust. (1)

KAPPEL

odlični nemški pisalni stroji, najmodernejša konstrukcije. — Razni modeli, tudi na obroke pri

Kleindienst & Posch Maribor, Aleksandrova 44

Kozolec

dvojnik s 6 okni za 2000 din, mecesen, suh, izbran les, deske 20-50 mm po 800 din; vitelj, stoječ, lahak, mlaticino, slamo, reznic, skupaj ali posamično tako prodajo Jože Lorber, Zagorje ob Savi.



Šivalni stroji

s tovarniško garancijo na ugodne mesečne obroke. Rabljeni stroje vzamemo v račun. Isti tudi po zelo ugodnih cenah na prodaj!

Nova trgovina Tyrševa cesta 36 (nasproti Gospodarske zveze).

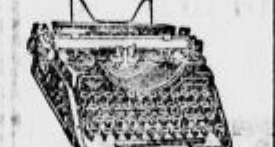
Prodaj

5000 kg sena in 40 m drv. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Sladko seno« 2078.

Fižolove kolesa 2000 kosov, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2101. (1)

Otroški voziček globok, dobro ohranjen prodam. I. K., Koblarjeva ulica 13-I. (1)

CONTINENTAL



mesečno po Din 200.—; za državne uslužbence po Din 160.—

Ivan Legat Ljubljana, Prešernova 44 Maribor, Vetrinjska 30

Nijvsko seno

in ajdovo slamo prodam. Tomačev 17. (1)

Lahko kočijo

enovprežno, črno-barvno, poceni prodam. — Petar, št. Vid nad Ljubljano 10.

Damsko

volneno blago dobite po zelo nizkih cenah pri

Oblačilnici za Slovenijo Ljubljana, Tyrševa c. 29 hiša Gospodarske zveze. Državni in samoupravni uradniki dobijo tudi na mesečno odplačevanje!

Lepa kočija

skoraj nova, ugodno naprodaj. Poizve se: Rožna ulica št. 23. (1)

Najboljše domače krmlilo redilno: smleto in cele bučne koluče dobite v vsaki množini iz zaloge Carl D. Socher, Celje.

Vosek, sveče in garantiran med po 16 din kg

Vam nudi najugodnejše

»Sveča«

Štritarjeva ulica 6

Gostilniško koncesijo v najem za hrano in stanovanje oddam. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2132. (1)

Opekarna

preša za zidak z valjarjem, ležec parni stroj, 40 ks, in kotel naprodaj. Poizvedba: gradbena pisarna, Rimska cesta 2/I.

Semenski krompir Oneida, Jubel, Wohltmann - priznan po osrednji komisiji za semenogojstvo - dobavlja Kmetijska gospodarska zadruga v št. Vidu pri Stični. (1)

Parno peč

enoetažna, tipa Werner in Pleiderer, kakor tudi meslini stroj in delni stroj, vse dobro ohranjeno, poceni prodam: Novak Anton, pekarna, slaščičarna, Ribnica, Dolenjsko. (1)

KUPUJTE PRI NASIH INSERENTIH!

Radio

Za čebele

In panje dam radioparati in lovsko puško. Metod Jenko, Hrastnik. (k)

Radio aparati odlične nemške kvalitete znamke, tudi na obroke pri

Kleindienst & Posch Maribor, Aleksandrova 44



RADIO KATALOG

sestavnih delov in pribora

1939

pošljemo Vam na Vašo zahtevo **brezplačno**

Veliko in dobro sortirano skladišče prvovrstnega radio blaga

VIKING A.D. STRUČNI ZAVOD ZA RADIOFONIJO

Beograd, pošt. predal 218 Knez Mihajlova 18



Otroški vozički naj-novejših modelov. Dvokolesa, motorji, tricikli. Šivalni stroji pogrešljivi. Po zelo niski ceni! Ceniki frakci!

»TRIDUNA« P. BAYEL, LJUBLJANA, Karlovska 4 Podružnica: Maribor, Aleksandrova cesta 26

Semenski krompir original »Oneida«

gorenjska čista vrsta - siguren uspeh

dobavlja

Gorenjska kmetijska zadruga, Kranj

TRGOVSKA HIŠA

s trgovino z mešanim blagom in obširnimi skladišči za prodajo na debelo, naprodaj!

Poslojce leži ob glavni železniški progi Maribor-Celje in ob drž. cesti v večjem trgu — Zraven spada še gospodarsko poslojce, vrt in sadonosnik.

Stavbe so v prav dobrem stanju.

Informacije daje: Georg Sima, Celje, Cesta na grad 5.

Velik nasad

okrasnih rastlin in rož, dobro uveden, v neposredni bližini mesta, zaradi odpotovanja zelo ugodno naprodaj z rastlinami, inventarjem, zemljiščem in zgradbami. Posredniki izključeni. Resni interesi naj se obrnejo pismeno na Interreklame d. d., Zagreb, Masarykova ul. 28, pod št. 396/B.

Domača kuhinja

za vsakogar dnevno mnogovrstna izbira okusnih jedil. Sprejemajo se abonenti. — Palačinke komad dia 1.—

»MENZA« - Kolodvorska ulica 8

Sodna dražba posestva

v posameznih skupinah po sledečih najnižjih ponudkih: hiša v Spodnji Šiški, Dolinska steza 6, z gospodarskim poslojem, 122.697 din; tri parcele v Šiški 10.980 din; dva gozda v Šiški 21.237 din; gozd v Šiški 15.190 din; dve parcele na Barju 19.072 din; dve parcele na Barju 17.889 din. Dražba bo 23. februarja ob 9 dopoldne pri Okrajnem sodišču Ljubljani, soba 16.

LIPSKI POMLADNI SEJEM 1939

Začetek 5. marca

60% popusta na nemških železnica, znatni popusti v drugih državah

Vsa pojasnila dajejo:

Zvanični biro lajpciškog sajma, Beograd

Knez Mihajlova 33/I

in častni zastopniki:

Ing. G. Tönnies, Ljubljana Tyrševa 33, Telefon 27-62

in

Jos. Bezjak, Maribor Gosposka 25, Telefon 20-97

Za nadaljnje vodstvo

dobro vpeljene gradbene tvrdke W. DENGGE v Ptuj se išče

družabnik

za takoj. Prodaja ni izključena. Ponudbe na: W. Dengg, Ptuj

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zad. z neom. jam. Ljubljana, Miklošičeva cesta 6 v lastni palači obrestuje branilne vloge najugodnejše.

Nove in stare vloge ki so v celoti vsak čas izplačljive obrestuje po 4%, proti odpovedi pa po 5%

Zahvala Evalda Vračka

Ob smrti in pogrebu velečastitega gospoda

duhovnega svetnika in župnika

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so rajnemu gospodu duhovno ali telesno lajšali trpljenje v bolezni. Prav tako izrekamo toplo zahvalo vsem številnim prijateljem in znancom ter faranom, ki so prišli rajnega gospoda kropiti. Posebno pa smo hvaležni preč. stolnemu kanoniku, dekanu in župniku g. Mihaelu Umeku kot škofijskemu zastopniku za njegove poslovalne besede na grobu; dalje veleč. častnemu kanoniku in dekanu g. Josipu Čičku za vodstvo pogreba, veleč. g. profesorju Pavlu Žirovniku za izklesan govor v cerkvi ter vsem čast. gg. duhovnim sobotarjem za pogrebne molitve. Posebno smo še hvaležni in se zahvaljujemo predsedniku senata g. dr. Antonu Korošcu za izraženo sožalje, senatorju g. dr. Schaubachu, ban. svetniku dr. Leskovežu, narodnim poslanecema dr. Maksimu Sevsu in g. Franju Zebotu, okr. načelniku g. dr. Šiški in mariborskemu županu g. dr. Juvanu se iskreno zahvaljujemo za spremstvo na njegovi zadnji poti. Posebej se čutimo dolžne, da izrečemo prav iskreno zahvalo g. dr. Maksimu Sevskeu za njegovo nad vse požrtvovalno skrb in trud, s katerim je lajšal rajnemu trpljenje, ter g. Zebotu, dobremu prijatelju rajnega, za njegove lepe besede ob odprtem grobu. Prav tako iskreno se zahvaljujemo odposlanstvu Maistrovih borcev iz Maribora in posebej še podpolkovniku v p. g. Cvirnu za poslovalne besede; g. Gašpariču in njegovemu moškemu pevskemu zboru »Maribor« za pretresljive žalostinke, odposlanstvu JRZ ter domačemu občinskemu odboru in članu uprave g. Melhiorju Supanu za njegove iskrene besede ob odprtem grobu. Iskreno se tudi zahvaljujemo za poslovalni govor škofskemu upravitelju g. Adamu Sardožu ter vsemu učitelstvu za spremstvo pri pogrebu, organistu g. J. Rakušu ter domačemu pevskemu zboru za lepo petje, odposlanstvu mariborskega okrožja fantovskih odsekov, domačemu prosvetnemu društvu, fantovskemu odseku, dekliskemu krožku in dekliskim Marijini družbi. Končno bodi izrečena srčna zahvala vsem prijateljem in znancom ter šentiliskim faranom za številno spremstvo na zadnji poti, vsem darovalcem prekrasnih vencev, vsem, ki so nam ob bridki izgubi izrazili tolažilno sožalje, ki so se rajnega spominjali v pobožnih molitvah. Bog bodi vsem plačnik!

št. 11 v Slov. goricah, Maribor, dne 10. februarja 1939.

Zalujoči ostali

LIGNOLIT za
Najprikladnejša tla sedanosti
Brezplačne ponudbe, navodila
„LIGNOLIT“ Rateče pri Zid. mostu
Prvovrstne reference!

tovarne
delavnice
restavracije
trgovine
bolnice
pisarne
stanovanja
itd.

Razpis službe.

Občina Novo mesto razpisuje za svoje mestno električno podjetje službo

elektrotehnika oziroma izprašaneča monterja

Reflektanti naj vložijo svoje prošnje do 28. II. 1939. Prošnjam je poleg običajnih listin priložiti dokaz o strokovni usposobljenosti in o dosednji praksi. V prošnji je navesti tudi zahtevke prejemkov. Ureditev službenih odnosov po pogodbi. Nastop službe čimprej.

Inženir za tehnično kemijo in tehnologijo

se išče za laboratorij večje železarne. Predpogoj je poznanje kovinskih, rudnih, kurilnih in plinskih analiz.

Prednost imajo interesi z metalografskim znanjem.

Lastnoročno pisane ponudbe s prepisanimi spričevali in z navedbo plačilnih pogojev je vposlajati pod značko „Kemik 1939“ na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9.

Vzajemna posojilnica

Z. Z. K. O. Z.

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7

poleg hotela Union

nudi za vse vloge popolno varnost in obrestuje nove vloge po 4% do 5% po dogovoru.

Nove vloge vsak čas razpoložljive.

Poslužite se varčevalnega krožka! Zahtevajte prospekt!

Posojilnica daje kratkoročna posojila.

Montreux-Clarens La Villa

Prvovrstni dekliški zavod s krasno lego ob jezeru. Omejeno število deklet (15-16). Francoščina (na željo diploma), angleščina, italijanščina, knjigovodstvo, gospodinjstvo, ročna dela, glasba, umetnost. Letni in zimski šport. Počitniški tečajji. Prospekti na zahtevo.

Upraviteljica Mme. Gerber-Ray



ZAKAJ

je biološka kultura lepote samo pri Schröder-Schenke?

Zato ker so to najstarejše, naravne in znanstveno uspešne metode negovanja lepote.

• Nečista polt • Posebna prehrana suhe kože • Odstranjevanje gub • Negovanje mastnih lic • Odstranjevanje razširjenih znojnic, mozoljev in nadležnih dlačic na licih •

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNA NAVODILA IN NAŠE VELIKE ILUSTRIRANE KATALOGE!

Parf. i kozmetika „OMNIA“, odbo J/2 Zagreb, Gundulićeva ulica 8, polukat.

TELEFON 97-67

Spomladansko blago dospelo!

Pol delen 6 din, krep desen 8 din itd. — pri Trpinu, Maribor, Vetrinjska ulica 15

ZAHVALA. Vsem, ki so nam ob nenadni izgubi ljubljene hčerke, učenke III. razreda ljudske šole

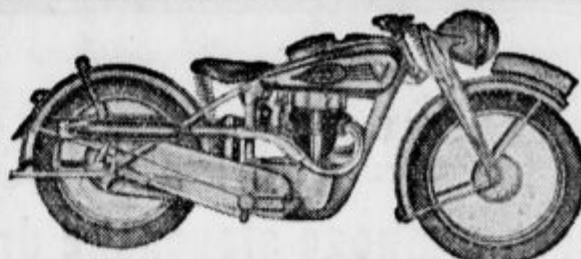
Francke Remic

izrekli so žalje, nas tolažili in spremili pokojnico na zadnji poti, ter darovali krasno cvetje, izrekamo našo najiskrenejšo zahvalo.

Posebna zahvala č. duhovščini svetega Petra, g. katehetu Novaku, g. primariju Bajcu za tako hitro pomoč, č. sestram iz Smartna ob Savi, g. šol. upravitelju Bricu, gg. Koprčevi in Avbeljevi, učitelici, nadalje pevskemu društvu „Škranček“ iz Smartna za v srce segajoče žalostinke, šolski mladini ter vsem ostalim sorodnikom, znancem in prijateljem še enkrat najlepša hvala.

Obrije, 12. februarja 1939.

Zalujoči ostali.



V predsezoni
200 cm.
kompletne

Din
7900⁻

Bianchi - Victoria

Zastopstvo:
I. Hojnik, Maribor
Franciškan. ul. 13

Najceneje in najbolje kupite

ZIMO, AFRIK, VOLNO, KAPOK, GRADL

za žimnice in vse tapetniške potrebščine,

IMPREGNIRANO nepremočljivo platno za

vozove in konjske pogrinjalke samo pri

Prvi kranjski vrvarni in trgovini s konoparino



IVAN N. ADAMIČ

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 31. Tel. 24-41

MARIBOR, Vetrinjska ul. 20. Tel. 24-54

CELJE, Kralja Petra c. 33.

Po vaši želji Vam izdela Knjigoveznica Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani

Kopitarjeva 6/II

v svoji čitalnici razne poslovne knjige, ako niso že v zalogi, istotako izvrši tudi vsa druga knjigoveška dela, posebno razne vezave od preprostih do razkošnih oblik.

Posebni oddelki za izdelovanje damskih torbic, pasov, denarnic in drugega usnjenega galanterijskega blaga Vam nudi te predmete vedno v lepih, modernih fazonah.

**Cene skrajno nizke.
Poslužite se!**

Zahvala

Ko je dotrpel in odšel k Bogu po zaslužno plačilo

škof skopljanski

dr. Janez Frančišek Gnidovec

imamo podpisani milo dolžnost, da se vsem, ki so mu pred smrtjo lajšali trpljenje zadnjih dni in vsem, ki so po smrti kakor koli pripomogli do veličastnega pogreba — iz srca zahvalimo.

Predvsem se najspoštliveje zahvaljujemo visokemu kraljevskemu namestništvu, da je blagovolilo k pogrebu odrediti posebnega zastopnika Njegovega Velikanstva kralja v osebi blagorodnega gospoda brigadnega generala Dušana Dodića.

Prisrčno zahvalo izrekamo prevzvišenemu gospodu nadškofu Hektorju Feliciju, apostolskemu nunciju v Belgradu, ki je odredil, da ga pri pogrebu zastopa ljubljanski škof, prevzvišeni gospod dr. Gregorij Rožman.

Zahvaljujemo se gospodu ministrskemu predsedniku in kraljevske vladi, katere je po posebnem nalogu pri pogrebu zastopal ban dravske banovine gospod dr. Marko Natlačen. Prav tako prisrčna z zahvala gospodu banu samemu za njegovo ljubeznivo pozornost, katero je pokazal pokojniku ob njegovi smrti kot najvišji predstavnik oblasti v dravski banovini in kot osebni pokojnikov častilec.

Prisrčna zahvala vsem nadškofom in škofom, na čelu zagrebškemu nadškofu, prevzvišenemu gospodu dr. Alojziju Stepincu, ki so osebno ali po svojih zastopnikih z molitvijo in cerkvenimi opravili počastili spomin svojega zgledega tovariša. Posebej se še zahvaljujemo sarajevskemu nadškofu, prevzvišenemu gospodu dr. Ivanu Šariću za slovesni pontifikalni Requiem in ljubljanskemu vladiki prevzvišenemu gospodu dr. Gregoriju Rožmanu, da je ljubeznivo ponudil svoj škofijski dvorec za pokojnikov mrtvaški oder, da se je v pretresljivem govoru poslovlil v imenu vseh od pokojnika in da je vo dil pogrebni spreved na pokopališče in tam opravil pogrebne obrede.

Zahvaljujemo se mestni občini ljubljanski ter vsem ustanovam, zavodom društvom in Marijinim kongregacijam, ki so z udeležbo pri pogrebu po svojih zastopnikih in zastopnicah počastili spomin rajnega škofa.

Zahvaljujemo se vsem, ki so kakor koli pripomogli, da se je pogreb izvršil z vso ono pieteto, ki jo je veliki pokojnik zaslužil. Zato prav iskrena hvala članom fantovskih odsekov in članicam dekliških krožkov, katerih častna četa je visoko dvignila lepoto pogrebnega spreveda, ter rediteljskemu zboru, ki je z nenavadno spretnostjo uredil spreved.

Končno prisrčna zahvala vsem, ki so z udeležbo pri pogrebu izkazali čast pokojnemu škofu in goreče molili za pokoj njegove duše. Posebej pa se še zahvaljujemo gospodom zdravnikom in sestram usmiljenkam za požrtvovalno skrb ob bolezni.

Vsem naj bolni Bog stotero povrne!

Skoplje, Ljubljana, Žužemberk, dne 11. februarja 1939.

Msgr. Ante Kordin,
za skopljansko škofijo

Vizitator Lovro Sedej C. M.
za Misijonsko družbo

Dekan Karel Gnidovec,
za sorodstvo